

İsmail Kulakçioğlu

Tövbe

Kurtuluşa Kavuşmak Ve Daha Temiz Bir
Yaşama Sahip Olmak İçin Bir Eylem

Bursa Protestan Kilisesi[†]

TÖVBE

Kurtuluşa Kavuşmak Ve Daha Temiz Bir Yaşama Sahip Olmak İçin Bir Eylem

İsmail Kulakçioğlu

Mart 2012

© 2012 İsmail Kulakçioğlu
İletişim: ismail@bursakilisesi.com
www.bursakilisesi.com

Tez Danışmanı: Wolfgang Hade

Editör: Daniel Günay

Bu e-kitap para kazanma amacı güdülmeden kişisel yararları için okura sunulmuştur. Telif hakları yazarına aittir. Her hangi bir şey eklenemez ve çıkartılamaz. Akademik çalışmalarda kaynak gösterilerek alıntı yapılması dışında, ticari amaç güdülerek ya da ticari amaç gütmeyen herhangi bir biçimde çoğaltılması, internet sitelerinde, elektronik iletişim ortamında kullanılmak istenilmesi durumunda yazarından yazılı izin alınması gerekmektedir.

İçindekiler

Önsöz	3
1. Giriş	4
1.1 Tanrı'nın Karakteri Tövbeye Temel Oluşturur	5
1.2 Tövbe Kelimesinin Anlamı	7
1.3 Tevrat'ta Tövbe Konusunda Önemli Ayetler	8
1.4 İncil'de Tövbe Konusunda Önemli Ayetler	11
2. Tövbe Neden Gerekli?	14
2.1 İnsanın Tanrı'ya Yabancılaşması	14
2.2 İnsanın Yaratılış Amaçlarına (Kendisine) Yabancılaşması	15
3. Tövbenin Önemi: Kurtuluşa Sahip Olmak İçin İsa Mesih'e Dönmek	17
3.1 Tövbe: Günahlı Varlığımızla Yüzleşmek	17
3.2 Tövbe: İsa Mesih'in Ölüm ve Dirilişine Güvenmek	19
3.3 Tövbe: Sonsuz Yaşam Getirir	19
4. Kurtuluştan Sonra Tövbe Devam Eden Bir Eylemdir	20
4.1 Zayıflıklarımızı Kabul Etmek	21
4.2 İsa Mesih Tarafından Bağışlanmak	21
4.3 Yenilenmek	21
5. Değişik Din ve Hıristiyan Mezhepleriyle "Tövbe" Konusunun Karşılaştırılması	22
5.1 Musevilik Görüşü	22
5.2 Ortodoksluk Görüşü	23
5.3 Katoliklik Görüşü	24
5.4 İslamiyet Görüşü	24
Sonuç	26
Kaynaklar	27

“Eğer benim sözüme bağlı kalırsanız, gerçekten öğrencilerim olursunuz. Gerçeği bileceksiniz ve gerçek [İsa] sizi özgür kılacak” Yu.8:32

Önsöz

İnsan olarak kusurlarımızı görmemeye, örtmeye eğilimliyiz. Yalan söylememizin; kişilerden, değişik inanç gruplarından, aynı ulusal kimliği taşımadığımız insanlardan nefret etmemizin, nefretimizi düşmanlığa dönüştürmemizin kendimize göre önemli bir gerekçesi vardır. Bizler bu gerekçeyi “Haklıyız!” sözüyle özetleriz; *hatalarımızı kabul etmeyip haklılık psikolojisi içinde yaşarız*. Sanki ne yaparsak yapalım her zaman kendimiz haklıyızdır.

Kişilerin kendilerini değişik nedenlerden ötürü insanlar karşısında *haklı* görmelerini, katılmamakla birlikte, anlayabilirim. Ama aynı kişilerin kendilerini Tanrı karşısında haklı çıkarmalarını; evrenin fizik kurallarını, toplumun yasalarını kendileri koymuş gibi davranarak gururlanmalarını anlayamıyorum.

Tanrı’yla diri, yaşayan bir ilişkiyi gerçekte var olmayan tanrılara inanmakla, kendi tanrılarımızı yaratmakla ya da kişisel nedenlere bağlayarak yadsıyabiliriz. Sonuç: Gerçekte var olan tek Tanrı’dan kopuk yaşamaktır.

Tanrı’dan kopuk, O’na isyan içinde yaşamak, hem dünyadaki yaşamımızı çölleştiriyor hem de sonsuza dek Tanrı’nın sevgisinden ayrı bırakıyor. Böyle bir durumda *tövbe* hatalarımızı terk etmek ve diri Tanrı’ya, kurtarıcı İsa Mesih’e dönmektir.

Hedefler

“Kurtuluşa Kavuşmak Ve Daha Temiz Bir Yaşama Sahip Olmak İçin Bir Eylem: TÖVBE” kitabını okuduğunuzda:

- Tevrat, Zebur ve İncil’deki ayetlere göre özgün Tanrı’yı tanımlayabilmelisiniz.
- Tanrı’dan kopuşun, insanın Tanrı’ya ve kendine yabancılaşmasının nedenlerini gösterebilmelisiniz.
- Mesih’in Rab olarak dünyaya gelişini; İsa Mesih’in insanların günahlarını neden üstlendiğini Tevrat, Zebur ve İncil’deki gerçeklere göre açıklayabilmelisiniz.

İsmail Kulakçioğlu

“Böylece, Tanrı aracılığımızla çağrıda bulunuyormuş gibi Mesih'in adına elçilik ediyor, O'nun adına yalvarıyoruz: Tanrı'yla barışın. (İncil, 2Kor.5:20)”

1. Giriş

Tanrı'nın isimleri O'nun varlığı ve karakteri hakkında öğrenmemizi sağlar. Eğer Tanrı'nın isimlerini anlamak istersek, Tanrı'yı daha iyi tanıma, kendisiyle derin bir kişisel ilişki kurma yolunda olumlu adımlar atarız.

Yaratılış Kitabı¹ 2:4 ayetinde “RAB Tanrı [Elohim] göğü ve yeri yarattığında” denildiğinde, yaratılışı aşan ve sonsuzluğu dolduran Yaratıcı Tanrı'dan söz eder.² Tanrı'nın sözüne göre RAB Tanrı yaratılışın üstündedir, varlığıyla her yeredir: Tüm yaratılış O'nun olağanüstü eseridir. Nasıl bir sanat eserinin önünde durup hayranlıkla izliyorsak, yaratılan her şeydeki çeşitliliğe baktığımızda RAB Tanrı'nın büyüklüğünü, görkemini görürüz.

İbranicesi'nde “El Şadday” olarak geçen “Ben Her Şeye Gücü Yeten Tanrı'yım” sözlerinde, Tanrı'nın alt edilemez gücü anlatılır (Yar.17:1). Türkçeye “Dağ olan Tanrı”³ biçiminde de çevrilebilen “El Şadday” ifadesi 121. Mezmurun (Zeburun) ana konusudur. Mezmurda Kudüs'teki “dağlar” Tanrı'nın simgesel evidir:

“Gözlerimi dağlara kaldırıyorum,
Nereden yardım gelecek?
Yeri göğü yaratan

RAB'den gelecek yardım” yakarışında, Tanrı'ya ihtiyaç duyan kişinin, O'na içten seslenişi vardır.⁴

Rab, halkını kölelikten kurtarmak için Musa peygamberi hizmetine çağırdığında kendini “Ben Ben'im [YHVH]” yani, “sürekli halkının arasında olan” olarak tanıttı (Çık.3:14,15). “Ben Ben'im ifadesi, Tanrı'nın halkıyla yaptığı antlaşmaya sadık ve güvenilir olduğunu, halkından da tam bir güven beklediğini belirtiyordu. Ben Ben'im adındaki önemli başka bir noktada, İncil'de İsa Mesih'in⁵ bu adı kendisi için kullanmış olmasıdır (Yu.8:58,59)”⁶

On Buyruk'ta yer alan “Tanrın RAB'bin adını boş yere ağzına almayacaksın. Çünkü RAB, adını boş yere ağzına alanları cezasız bırakmayacaktır (Çık.20:7)” ayetiyle Tanrı'nın karakterine, ismine aykırı niyet ve eylemlerle; yalan yere ant içmek, büyücülük, lanet okumak vb. ilişkilendirmek yasaklanmıştır. Bu nedenlerden ötürü Museviler YHVH'ye ağza alınmayacak kadar kutsal bir anlam yüklediklerinden, YHVH yerine “Rab, Efendi, Egemen” anlamlarına gelen Adonai adını kullanırlar.

İşte Tanrımız yaratan, her şeye gücü yeten, halkının arasında olan bir Tanrı'dır. Âdem ile Havva bilinçli olarak Yaratıcısını yadsıyıp kendi yollarını çizene dek Rab Tanrı onlarla yüz yüze görüşüp konuştu. Tanrı'yla kopan ilişkinin sonucunda ortaya çıkan Tanrı'ya dönmek (tövbe) kavramı, Kutsal Kitap'ta Tanrı'yla insan, Tanrı'yla halkı arasında, Tanrı'nın istemleri doğrultusunda yeniden başlayan bir ilişkiyi anlatır. Yalnız bir açıklama ya da iyi niyet sözleri değildir. Düşüncelerde ve davranışlarda, Tanrı'nın istemleri doğrultusunda, köklü bir değişikliktir.

Eski Antlaşma'da⁷ günah işleyen Tanrı'nın halkı topluca ya da kişisel olarak, çoğu zaman peygamberler aracılığıyla yapılan Rab'be geri dönme çağrısına karşılık verirlerdi (örn. Zek.1:2-

¹ Tevrat'ın ilk bölümü.

² Değişen Yaşam Serisi. Yaratılış. Haberci Tanıtım Basın Yayın Dağıtım: İstanbul, 2002. s.27

³ Açıklamalı Kutsal Kitap. Yeni Yaşam Yayınları: İstanbul, 2010. s.30

⁴ William Macdonald. Kutsal Kitap Yorumu Yeni Antlaşma Serisi. Yeni Yaşam Yayınları: İstanbul, 2002. s.252

⁵ İsa, adının İbranicesi RAB (Yahve) kurtarır, anlamına gelir. a.g.e., s.1380

⁶ a.g.e., s.88

⁷ Kutsal Kitap'ın Tevrat, Zebur ve İsa Mesih öncesi peygamberlik kitaplarından oluşan bölümleri.

6). Yeni Antlaşma'da⁸ İsa, İsrail halkını bir kez daha Tanrı'yla paydaşlık kurmak için antlaşma yapmaya çağırmaktadır. Kurtuluşu sağlayan *tövbe* İncil'de bir koşul değil, Mesih'e iman etmeye dayanan bir fikir değişikliğidir. Tanrı, kendisini Rab olarak yüceltecek bir halk oluşturma tasarısında, Hz. İbrahim ile antlaşma yaparken ona verdiği vaatler nedeniyle bu çağrı öncelikle Yahudilere yöneliktir (Mat. 3. blm; Elçi.19:1-5)⁹

Günümüzdeyse Tanrı'nın kendisini Rab olarak yüceltecek bir halk oluşturma tasarısı, İsa Mesih'in aracılığıyla, tüm ulusların katılımıyla İsa Mesih'in ikinci gelişine dek sürmektedir. Bu açıdan baktığımızda hem Eski Antlaşma'da (Tevrat'ta) hem Yeni Antlaşma'da (İncil'de) *tövbe* insanın Tanrı'ya dönüşünün, Tanrı'nın istemleri doğrultusunda kurulan yeni ilişkinin göstergesidir.

1.1 Tanrı'nın Karakteri Tövbeye Temel Oluşturur

Kutsal Kitap'ta kutsallık, adalet, sevgi, kurtarıcılık Tanrı'nın karakterini anlatan önemli terimlerdir. Tanrı insanlarla ilişkisini bu dört kavram üzerinde temellendirir. Her nitelik O'nun özünde değişmez ve kaybolmaz olarak bulunur.

Öyleyse Tanrı'nın kutsallığını, adaletini, sevgisini, kurtarıcılığını Tanrı'nın özüne uygun algılamamız bizlere Tanrı'yla ilişkimizin gerçek anlamını kazandırırken, insanın *tövbeye* duyduğu ihtiyacı gösterecektir.

Kutsallık, Tevrat'ta İbranice *kadoş* ve *kodeş*, İncil'de Grekçe *hagios* sözcükleriyle sıradan veya kusurlu olandan ayrı olan anlamında kullanıldı. Hem İbranicede hem de Grekçe'de *kutsal* sözcüğü Tanrı ve ilahi olanla ilişkilidir; Tanrı'nın kusursuzluğunu, Tanrı'ya aitliği belirtir. İnsanlar, insanların hizmeti, eşyalar ya da eylemler Tanrı'ya aitse kutsal sayılır.¹⁰

Tanrı'nın kutsallığı, yüceliği ve kusursuzluğuyla birlikte anlatılır. Tanrı kendisini, kendine ayırdıklarını, varlığının bulunduğu yeri kutsal olarak tanımlar. Yedinci günün kutsal olması (Yar.2:3; Çık.20:8-10), o günün Rab'be ayrılmasından kaynaklanır. Tanrı, Musa ile konuşurken “Çarıklarını çıkar. Çünkü bastığın yer kutsal topraktır” dediğinde (Çık.3:5), toprağa kutsallık kazandıran *Tanrı'nın varlığının orada bulunmasıdır*.

Tanrı'nın kutsallığı zaman zaman yanlış olarak, insandan kopukluk; insanın kutsallığı da günahsızlık, dindarlık ya da hatasızlık olarak algılanmaktadır. Oysa Yaratılış Kitabı'nın ilk bölümlerinde büyük, görkemli Yaratıcı vardır ve bu Yaratıcı insanla derin ilişkiye sahiptir. Günaha düşüşten önce Aden bahçesinde Âdem ve Havva Rab'le yüz yüze görüşebilmektedir. Yine Yaratılış 18. bölümde Hz. İbrahim'i ziyaret eden *üç varlıktan biri beden almış Rab'dir*.

İnsan ta yaratılışından beri Tanrı'yla birlikte yaşamak için yaratılmış bir varlıktır. İnsanın kutsallığı, Tanrı'ya ayrılmışlığından, O'na ait olmasından gelir. İnsan Tanrı'ya ait olduğuna göre, Tanrı ve insanlarla ilişkisinde; düşüncelerinde, eylemlerinde tanrısal nitelikleri yansıtmalıdır. Tanrı'yı, insanları sevmek, insan kutsallığının önemli bir parçasıdır.

Tanrı'ya ayrılmış olmanın bilincine varmak, insanı kendiliğinden İsa Mesih'i yücelten yaşam sürdürmeye, O'nun benzerliğine dönmeye isteklendirmelidir. Çünkü Tanrı'nın insanda başlangıçtan beri görmek istediği nitelikli düşünce ve davranış kutsallıktır (1Pet.1:15,16).

Tüm bunları değerlendirdiğimizde *kutsallık* hem Tanrı'nın tam kusursuzluğunu hem Tanrı'ya aitliği hem de insanın tanrısal ilkelere göre yaşayışını anlatan bir terimdir. Ayrıca kutsallık, *yalnız yasaklara uymak ve dindarlık olarak algılanmamalı, pak düşünceler, doğru yapılan eylemler biçiminde anlaşılmalıdır*.

⁸ İsa Mesih'in göğe yükselişinden sonra, Kutsal Ruh'un yönlendirişiyile yazılan İncil bölümleri

⁹ Açıklamalı Kutsal Kitap. Yeni Yaşam Yayınları: İstanbul, 2010. s.1438

¹⁰ Kitabı Mukaddes Şirketi. Sözlük. Basıma hazırlanmaktadır. s. Numaralandırılmamış sayfalardan alıntı yapıldı.

Adalet, eşitlik ve Tanrı'nın doğruluğuna dayanan, herkesin haklarının, kişiliğinin ve mülkiyetinin korunmasını kapsayan ilkelerin bütünüdür. Tanrı kendi yasalarıyla sahip olduğu haklarının tümünü kullanırken adaletini gösterir.¹¹

Kutsal Kitap'ta Tanrı'nın adaleti, yargı, merhamet, lütuf, bağışlama, sevgi gibi kavramlarla ilgili olarak değerlendirilir. Örneğin günahın yargısı ölümdü. Tanrı adaletini günahı çarmıhta İsa Mesih'in üzerinde yargılayarak gösterdi (Rom.5:12, 7). İnsana yönelik sevgisi nedeniyle, günahın yargısından kurtuluşu, İsa Mesih'in çarmıhta ölüp dirildiğine iman edenlere lütufla sundu.

Sevgi, Türk Dil Kurumu internet sözlüğünde "İnsanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygu"¹² olarak tanımlıyor. Böyle bir tanımda insandan varlığa ya da nesneye yönelik zihinsel bir süreç ve sürecin sonucunda ortaya çıkan davranışlar ve duygusal etki söz konusudur.

Tanrı'nın sevgisini bizlere en iyi Kutsal Kitap açıklar. Grekçe'de ifade edilen *agape* sevgi türü; sevilene sınırsız, karşılıksız ve koşulsuz bir değer veren en yüce ve en soylu sevgi biçimidir. İncil'de Tanrı'nın insana, insanın da Tanrı'ya ve komşusuna yönelik sevgisinden söz edilen hemen her metinde *agape* terimi geçer. Yine İncil'de geçen başka bir sevgi terimi yakın dostluğu (Yu.11:3,36; Va.3:19) ve arkadaşlıktan karşılıklı zevk almayı (Mat.6:5) dile getiren *fileo* sözcüğüdür.¹³

Hıristiyan ilahiyatında sevgi, Tanrı bezeyişinde yaratılan insanın (Yar.1:27), Tanrı'dan aldığı niteliklerdir. Sevgi, çıkar amacı gütmeyen, bilinçli zihinsel süreçlerin ve eylemlerin sonucudur. Karşılık beklenmez. Çünkü herhangi bir maddesel ya da ruhsal beklentiye bağlamak sevgiyi öldürür.

Tanrı'yla insan, insanla Tanrı arasında sevgiyi kuran, geliştiren üç unsur ilişkidir, sadakattir ve ilgidir. Tanrı kendisini insanlara sunarak, ilişkiyi başlatacak ortamı sürekli hazır tutar. İnsanın yapması gereken eylem Tanrı'nın sunduğu karşılıksız sevgiyi yadsımayarak kabul etmek, ilişkisine sadık kalmak ve canlı tutmaktır.

1Yuhanna 4:16-19 ayetlerinde "Tanrı sevgidir" der: "Tanrı'nın bize olan sevgisini tanıdık ve buna inandık. Tanrı sevgidir. Sevgide yaşayan Tanrı'da yaşar, Tanrı da onda yaşar. Yargı gününde cesaretimiz olsun diye sevgi böylelikle içimizde yetkin kılınmıştır. Çünkü Mesih nasılsa, biz de bu dünyada öyleyiz. Sevgide korku yoktur. Tersine, yetkin sevgi korkuyu siler atar. Çünkü korku işkencedir. Korkan kişi sevgide yetkin kılınmamıştır. Bizse seviyoruz, çünkü önce O bizi sevdi."

Tanrı'dan kopuk kalmak ya da O'nunla sağlam bir ilişkiye sahip olmak bir seçimdir. Seçim olumluysa, Tanrı'ya cesaretle yaklaşım yüzümüzü O'na çevirmeliyiz. Kökenleri anlatmakla başlayan Yaratılış Kitabı'ndan son kitap Vahiy'e dek Tanrı'nın bitmez, tükenmez sevgisine yönelmek, karşılıklı sevgi ilişkisi için ilk adımdır. İkinci adım karşılıksız sunulan sevgiyi yaşamaktır.

Kurtarıcılık, günaha düşen insana uzanan Tanrı'nın elidir (Yar.3.blm, 3:15). İsa Mesih, kendisine iman edenleri günahın suçundan ve yargısından kurtardı. İlerleyen bölümlerde göreceğimiz gibi *kurtuluş öğretisi*¹⁴ Tanrı'yla barışmakla, dolayısıyla Tanrı'ya dönmeyi sağladığından tövbe etmekle iç içedir.

¹¹ a.g.e., s. Numaralandırılmamış sayfalardan alıntı yapıldı.

¹² <http://tdkterim.gov.tr/bts/>

¹³ Kitabı Mukaddes Şirketi. Sözlük. Basıma hazırlanmaktadır. s. Numaralandırılmamış sayfalardan alıntı yapıldı.

¹⁴ *Soterioloji*; insanın günahlarına karşılık İsa Mesih'in çarmıhta öldüğüne ve dirildiğine iman edildiğinde lütufla sunulan kurtuluşu inceleyen alan. Kurtuluş, insanın günahın mahkûmiyetinden özgür kılınarak sonsuza dek Tanrı'yla barışık yaşamasıdır (Rom.6:23, 8:1).

Öyleyse diyebiliriz ki Tanrı'nın kutsallığından kurtuluşuna uzanan yolu doğru anlamak ve sunulan kurtuluşu doğru yanıt vermenin önemini kavramak, "tövbe" konusuna iyi bir giriş yapmamızı sağlar.

1.2 Tövbe Kelimesinin Anlamı?

Tövbe kavramı için Tevrat'ta¹⁵ *naham* (pişman olmak, düşünceyi değiştirmek) ve *şuv* (geri dönmek, sırt çevirmek); İncil'de Grekçe *metanoia* (düşünceyi değiştirmek, dönmek) sözcüklerinin anlamına uygun terimler kullanılmıştır.¹⁶

Buna göre tövbe, insanın Tanrı'ya, Tanrı'nın düzenlediklerine, insanlara karşı hareket, isyan içeren düşünce ve davranışlarından dönmesi anlamına gelir. Tövbe, dilekte bulunmanın ya da istek bildirmenin ötesinde düşünce ve davranışlarda köklü değişiklik yapmaya yönelmek demektir.

Kurtuluş Öğretisinin alt başlıklarında geçen tövbe, *günah* kavramıyla sıkı sıkıya ilişkilidir. "Günah, Tanrı'nın yasalarına uymamak; Tanrı'ya başkaldırmak, yetkisini yadsımak ya da O'na meydan okumak; kötülük yapmak, suç işlemektir. İncil'de günahı tanımlayan en temel Grekçe terim *harmartia*'dır; hedeften şaşmak, yanlış yola sapmak anlamına gelir. Kötülük yapmak, suç işlemek, Tanrı'nın yasasını çiğnemek bu terimin kapsamına giren fiillerdir (Yu.8:46; Yak.1:15; 1Yu.1:8). Romalılar 5-8. bölümlerde bu terimin ifade ettiği günahın insan yaşamı üzerinde egemen bir etken olduğu görülür (kş. 5:12; 6:12,14; 7:17,20; 8:2). İncil'de günahı tanımlayan Grekçe terimlerden bir başkası *asebesia*'dır; etkin tanrısızlığı ve ruhsal yozluğu ifade eder. *Anomia* yasadır, yasayı hor görmek ve çiğnemektir (Mat.7:23; 2Ko.6:14). *Adika* özellikle komşuya yönelik kötülüğü tanımlar; zaman zaman 'adaletsizlik' (Rom.9:14; Luk.18:6); "haksızlık" (Yu.7:18; Rom.2:8) ve 'kötülük' olarak çevrilir (2Ti.2:19). Ayrıca, 'suçlu' anlamına gelen *enokhos* (Mar.3:29; 1Ko.11:27) ve 'borç' anlamına gelen *opheilema* (Mat.6:12), günahla ilişkili diğer terimlerdir."¹⁷

Hıristiyanlık tarihi boyunca günahlı varlıklarının değişimiyle kutsallaşma ya da bunun tersi günaha yer vermekle düşkünleşme imanlıların asıl sorunlarından biri olmuştur. Tanrı'ya yadsımanın, İsa Mesih'in ilklerine uygun yaşamamanın, görmediğimiz ruhsal dünyada bizleri etkileyen şeytansal bir karşılığı bulursa da yaratılıştan beri insan kararlarıyla ve davranışlarıyla sorumlu tutulmaktadır.

Şeytan, Havva'ya "iyiliği ve kötülüğü bilme ağacından" yemesini söylediğinde, Âdem de buna ortak olduğunda, verdikleri karar nedeniyle Şeytan'ın yanında onlar da yargılandılar. O günden günümüze insan bedeninin ve benliğinin istekleri nedeniyle düşkündür.

İlk cinayet (Yar.47b); Tanrı'ya karşı durmak (Örn. firavunun itaatsizliği, Çık.10:16,17); putların Tanrı'nın yerini, yüceliğini alarak insan yaşamına yön vermesi; buna bağlı olarak falcılık, büyücülük, medyumluk, çılgınca eğlenceler, zina, fuhuş (1Pet.4:3); hayvanlarla cinsel ilişki (Lev.20:15,16); işçinin ücretini zamanında ödememek (Yas.24:15); vergi kaçırmak (Rom.13:6,7); yalan söylemek (Çık.20:16); hile yapmak (Lev.19:11) gibi konulara baktığımızda *günah* sözcüğüne, Tanrı'nın verdiği anlamı, daha iyi görebiliriz.

Öyleyse insanın Tanrı'ya karşı hareket içeren düşünce ve davranışlarını bırakarak, İsa Mesih'in günahlarını üstlendiğine iman etmesini *tövbe* sözcüğüyle ifade edebiliriz. Tanrı'yla başlayan bu yeni ilişkide *tövbe*, süreç içinde imanlının kutsallaşmasını sağlayan eyleme dönüşür.

¹⁵ Halk arasında daha iyi anlaşıldığından Kutsal Kitabın Tevrat, Zebur ve İsa Mesih öncesi peygamberlik kitaplarından oluşan bölümleri için Eski Antlaşma yerine Tevrat kullanılmıştır.

¹⁶ Kitabı Mukaddes Şirketi. Sözlük. Basıma hazırlanmaktadır. s. Numaralandırılmamış sayfalardan alıntı yapıldı.

¹⁷ a.g.e., s. Numaralanmamış.

1.3 Tevrat'ta Tövbe Konusunda Önemli Ayetler

Âdem ve Havva'yla başlayan *yalana inanmak* ilerleyen zaman içerisinde, tek Tanrı'nın unutulmasına, yalancı tanrıların gerçek Rab'nin yerini almasına neden oldu! Halk Tanrı'nın halkıdır; ama çoğu kez kendilerine yaşam veren Rab ile yürümek yerine, kendilerine ölüm getiren putlara yönelmeyi seçmişlerdir.

Kutsal Kitap "Tanrı'yla putlar arasında gidip gelen bir halkı anlatır" demek, yerinde bir tanımlamadır. Halk, Tanrı'yı yadsır, O'ndan uzaklaşarak kendi yollarında yürür. Tanrı'nın halkı kedisine tahıl, yeni şarap, zeytinyağı vererek ihtiyaçlarını karşılayanın Tanrı olduğunu unuttur. Üstelik bu bereketlerden elde ettiği geliri putlara sunarak ruhsal zina yapar (Hoş.2:8). Kutsal Kitap'ta Tanrı'yla halkıyla arasındaki ilişki, evliliğe benzetilerek açıklandığından, Tanrı'ya sadakatsizlik yapılarak putlara yönelme sonucunda ortaya çıkan günah da ruhsal zina terimiyle anlatılır. Nasıl evlilik ilişkisinde eşlerin birbirlerine sadakatsizliği evliliği bozuyorsa, putperestlikle ortaya çıkan derin düşkünlük de Tanrı'yla insanın arasındaki ilişkiyi bozmakta, koparmaktadır.

Ruhsal zinanın temelinde insanın Tanrı'ya tapınmayı yadsıması, Her Şeye Gücü Yeten Rab'bi gerektiği gibi yaşamında yüceltmemesi, kendini tanrılaştırması¹⁸ gösterilebilir.¹⁹ Tanrı halkına: "Evet, oynaşlarının önünde ayıbını ortaya çıkaracağım" dediğinde, kendisine sadık kalmayanların utandırılacağını söyler (Hoş.2:10). O günkü toplumsal yapıda sadakatsiz kadın halkın önüne çıkarılarak ayıbı yüzüne vurulurdu.²⁰ Bunun gibi insan da Tanrı'yı gerektiği gibi yüceltmediği için Kutsal Kitap'ta ayıbı anımsatılır, kötü yollarından dönmesi ve Tanrı'ya yönelmesi beklenir.

Zaman zaman kendini azgın biçimde gösteren putperestlik çağlar boyunca sürdü. Tanrı "Bana dönün" çağrısına yanıt vermeyen; kendisini terk etmekte, cansız putlara tapınmakta ısrarlı halkı aldıkları kararlarıyla baş başa bıraktı. Tanrı'nın korumasından yoksun kalan halk çevresinde yaşayan ulusların egemenliğine girdi, köleleşti. Hâkimler²¹ döneminde Tanrı'nın halkı RAB'bin gözünde kötü olanı yaparak Baallar'a,²² Aştoretler'e,²³ Aram, Sayda, Moav, Ammon ve Filist ilahlarına kulluk edip, ama Tanrı'ya kulluk etmemekle kendini yargı altına koydu. Rab onları 18 yıl Filistinliler ve Ammonlulara tutsak etti, baskı altında tutuldular, ezildiler.

Çektikleri sıkıntı Tanrı'nın halkını tövbeye yönlendirdi, o zaman Rab'be: "Sana karşı günah işledik, bize ne istersen yap. Yalnız bugün bizi kurtar" dediler (Hak.10:6-16). İçten tövbelerinin sonucunda Rab kendisine yapılan isyanı bağışladı ve halkını bereketledi."

Tanrı halkının Tanrı'dan kopukluğunu gösteren başka bir örnek olay, Yasa Kitabı'nı²⁴ okumayı önce ihmal edip sonra da yıllarca tamamen unutmalarıydı. Yoşiya²⁵ kral olduğunda

¹⁸ Şeytan, insanın zayıflıklarını kullanarak kendisini tanrılaştırmasına yol açacak düşünceleri verir. Yeş.44:9-20 ayetlerinde insanın kullandığı nesnelere put yapışı, sonra da ona tapınışı anlatılır. Aslında insanın yaptığı put kendi eseridir. Sonuçta insan kendi eserine tapar.

¹⁹ Açıklamalı Kutsal Kitap. Yeni Yaşam Yayınları: İstanbul, 2010. s.1255

²⁰ a.g.e., s.1256

²¹ Yeşu'nun ölümünden Tanrı'nın halkına önderlik edenlere verilen ad ve bunların işlerini anlatan Kutsal Kitap bölümleri

²² "Baal: "Efendi" anlamına gelir. Kenanlılar'ın ve Fenikeliler'in tapındığı ilah, Baal "El'in (Bazı yerlerde "Dagon" diye geçer) oğlu" olarak tanınıyordu. Aram'da (Suriye'de) *Hadad*, Babil'de ise *Adad* olarak adlandırılmıştı. Baal'ın rahme doğurganlık verdiği ve toprağı verimli kılan yağmuru sağaldığına inanılır, boğanın üstünde durmuş olarak resmedilirdi; Baal'ın tapınma törenlerinde fahişeliğin yanı sıra bazen çocuk kurban edildiği de görülürdü." a.g.e., s.329

²³ "Aştoret: Kenanlılar'ın doğurganlık, aşk ve savaş tanrıçası. a.g.e., s.1611

²⁴ Yarattığı, Çıkışı, Levililer, Sayılar ve Yasa'nın Tekrarı'ndan oluşan Hz. Musa'nın ilk beş kitabı ya da Hz. Musa aracılığıyla verilen yasaların tümü.

²⁵ Sürgün öncesi Davut'un soyundan, Tanrı'ya sadık biri olarak anılan son kraldı. Açıklamalı Kutsal Kitap. Yeni Yaşam Yayınları: İstanbul, 2010. s.539

sekiz yaşındaydı. 26 yaşına geldiğinde Rab'bin tapınağını onartmak istedi. Onarım sırasında Başkahin Hilkiya Yasa Kitabı'nı buldu. Yoşiya kitabı okuduğunda, yas göstergesi²⁶ olarak elbiselerini yırttı, Peygamber Hulda'ya danıştı. Hulda Rab'den gelen sözleri “Beni terk ettikleri, elleriyle yaptıkları başka ilahlara buhur yakıp beni kızdırdıkları için buraya karşı öfkem alevlenecek ve sönmeyecek” dedi. Devam eden ayetlerde halkın ve Yoşiya'nın kendisinden uzaklaşmasının verdiği derin üzüntüyü gören Tanrı “Madem yıkılıp lanetle anılacak olan burası ve burada yaşayanlarla ilgili sözlerimi duyunca yüreğin yumuşadı, önümde kendini alçalttın, giysilerini yırtıp huzurunda ağladın, ben de yalvarışını işittim” diyerek tövbesini kabul etti. Yoşiya'nın tövbesinin içtenliğini gösteren önemli belirti putperestliği Tanrı'nın halkı arasından kaldırması; Baal, Aşera²⁷ ve gök cisimleri için yapılmış bütün eşyaları Rab'bin tapınağından çıkartarak yaktırmasıdır (2Kr.22,23).

Yasa'da yazılı sözleri dinlememekle, Rab'be yüceliğine yakışan biçimde tapınmamakla ortaya çıkan başka bir yargı sürgündü (Yas. 28:58-64). Sürgünler Asur'a İÖ 722-721; Babil'e İÖ 606, 596, 586 yıllarında gerçekleşti.²⁸

Yeremya peygamber aracılığıyla bildirilen sürgün yıllarının sonuna doğru (Yer.25:8-14), Daniel peygamber sürgün yıllarının bitişinin yaklaştığını hissettiğinde, Rab Tanrı'ya yönelip dua etti. Daniel peygamberin duası, alçakgönüllülük (9:3), tapınma (9:4), itiraf (9:1-15) ve rica içeriyordu.²⁹ “Şimdi, ey Tanrımız, kulunun duasını, yakarışını işit. Adın uğruna, ya Rab, yüzünü viran tapınağına çevir. Ey Tanrım, kulak ver ve işit! Gözlerini aç, senin olan viran kenti gör. Doğruluğumuzdan değil, senin büyük merhametinden ötürü dilekte bulunuyoruz. Ya Rab, dinle! Ya Rab, bağışla! İşit ve davran, ya Rab! Ey Tanrım, adının hatırı için gecikme! Çünkü kent ve halk senindir (Dan.9:17-19).”

Kutsal Kitap bölümlerinden Ezra 9 ve Nehemya 9 bölümlerinde Tanrı halkının günahlarından tövbe edişi dramatik biçimde anlatılır. Tanrı'nın halkından olanlar putperest halklardan kadınları kendilerine eş olarak aldıklarında, Ezra giysilerini ve cüppesini yırttı, dehşet içinde otura kaldı. Sonra üzüntüsünü bir yana bıraktı, diz çöküp Tanrısı Rab'be ellerini açarak dua etti: “*Ey Tanrım, yüzümü sana çevirmeye utanıyorum, sıkılıyorum. Ey Tanrım, günahlarımız başımızdan aşkın. Suçlarımız göklere ulaştı. [...] Başımıza gelenlere yaptığımız kötülükler ve büyük suçumuz neden oldu. Sen, ey Tanrımız, bizi hak ettiğimizden daha az cezalandırdın ve bize sürgünden kurtulan böyle bir azınlık bıraktın. [...] Ağlayarak kendini Tanrı'nın Tapınağı'nın önünde yere atan Ezra dua edip günahlarını açıkladı. Bu arada erkek, kadın, çocuk, İsraililer'den çok büyük bir topluluk Ezra'nın çevresine toplandı. Onlar da hıçkırma hıçkırma ağlıyordu (Ezr.9:6,13,10:1).*” İçten bir tövbe günahları itiraf edip pişmanlık içerdiği gibi, günahlı durumdan uzaklaşmayı da gerektiriyordu. İlerleyen ayetlerde halkın çoğunun kendilerini putperest alışkanlıklara sürükleyen evliliklerden uzaklaştığını görüyoruz.

Ezra Kitabı'yla aynı tarihsel koşulları yazan Nehemya Kitabı 9. bölümde, Ezra'nın Yasa Kitabı'nı halka okuduğu bölümlerde günahlarını gören halk önce günahlarını itiraf etti; sonra oruç tutup çul kuşanarak, başlarına toprak serperek³⁰ tövbeye yöneldiler. Aynı zamanda tüm bunları yaparken Rab'bi görkemine layık biçimde övdüler: “*İsrail soyundan gelenler bütün yabancılardan ayrılmıştı. Günahlarını ve atalarının yaptığı kötülükleri ayakta itiraf ettiler. Oldukları yerde durup günün dörtte biri boyunca Tanrıları RAB'bin Yasa Kitabı'nı okudular. Günün öbür dörtte birindeyse günahlarını itiraf ederek Tanrıları RAB'be tapındılar. [...] Halk şöyle dua etti: Tek RAB sensin. Gökleri, göklerin göklerini, bütün gök cisimlerini, yeryüzünü ve*

²⁶ a.g.e., s.61

²⁷ Kenanlıların inanışına göre Aşera, baş ilahları El'in karısıydı. Aşera'nın onuruna yapılmış tahta putları öbür tapınma gereçlerinin yanına koyarlardı. a.g.e., s.137

²⁸ ag.e., s.280

²⁹ a.g.e., s.1246

³⁰ Oruç, Rab'be tapınmak, O'na dilekleri güçlü biçimde sunmak gibi çeşitli amaçlarla tutulurdu. Burada derin tövbeye yönelmek, Rab'be yaklaşmak amacıyla tutulmuştur.

içindeki her şeyi, denizleri ve içlerindeki her şeyi sen yarattın. Hepsine sen can verdin. Bütün gök cisimleri sana tapınır. Ama halkın söz dinlemedi, sana başkaldırdı. Yasana sırt çevirdiler, sana dönmeleri için kendilerini uyarayan peygamberleri öldürdüler. Seni çok aşağıladılar. [...] Ülkelerinde onlara sağladığın bolluk içinde, önlerine serdiğin geniş, verimli topraklarda sana kulluk etmediler, kötülüklerinden dönmediler. Bak, bugün köleyiz. Meyvelerini, iyi ürünlerini yesinler diye atalarımıza verdiğin ülkede köle olduk. Günahlarımız yüzünden ürünlerimizin çoğunu başımıza getirdiğin krallara veriyoruz. Bizi de, hayvanlarımızı da istedikleri gibi kullanıyorlar. Büyük sıkıntı içindeyiz (Neh.9:2, 3, 6, 26, 35-37).”

Nehemya 9. bölümde tövbenin dua ve oruçla yapılması dikkatimizi çekmelidir. Dua Tanrı’yla konuşmaktır. Oruç Tanrı’nın önünde isteklerimizi alçakgönüllü biçimde sunmak için tutulur. Günahları itiraf etmek, günahla bilinçli biçimde yüzleşmek, kendi sorumluluğumuzu kabul etmek, Tanrı’nın önünde göstereceğimiz alçakgönüllüğün başka boyutudur.

Eyüp Kitabı’nda, Tanrı Eyüp’ten “... Kusursuz, doğru bir adamdır. Tanrı’dan korkar, kötülükten kaçınır” diye söz eder. Gerçekten de öyledir; Eyüp yalnız kendisinin değil, çocuklarının da günah işleyip yargı altında kalacağını düşünerek her gün kurbanlar sunardı (Eyü.1:4,5).

3. bölüme kadar Eyüp, çektiği acılara rağmen Rab’be sadık kaldı. Karısının “Tanrı’ya söv de öl bari!” diye söylenişine “Aptal kadınlar gibi konuşuyorsun. [...] Nasıl olur? Tanrı’dan gelen iyiliği kabul edelim de kötülüğü kabul etmeyelim mi?” diye karşılık verdi (Eyü.2:9,10).

Sonradan Eyüp’ün çektiği acılar nedeniyle doğduğu güne lanet edip Tanrı’ya sövdüğünü görüyoruz. Eyüp’ün Tanrı’ya sövmesi kendisine hiçbir yarar sağlamadı.³¹ Eyüp’ü ziyaret eden arkadaşlarının konuşmaları, Eyüp’ü teselli etmek yerine ona daha çok acı verdi.

Tanrı’nın Eyüp Kitabı’nın38. bölümde konuşmaya başlaması, kendini “Her Şeye Gücü Yeten” olarak tanıtmayı (Eyü.40:2), Eyüp’ü tövbeye yöneltti. Tanrı’nın önünde bilgisizliğini kabul eden Eyüp, tövbesini şöyle dile getirdi:

“Kulaktan duymaydı bildiklerim senin hakkında,
Şimdiyse gözlerimle gördüm seni.
Bu yüzden kendimi hor görüyor,
Toz ve kül içinde tövbe ediyorum (Eyü.42:5-6).”

Eyüp hikâyesinin başlangıcında şeytansal etkinlik olsa da, Tanrı Eyüp’ün acılarını kendisini tanıması için kullandı. Eyüp’ün tövbesi, Tanrı’yla ilişkisini yeniden kurmasını sağladı. Eyüp tövbe ettikten sonra yeniden dualarını Tanrı’ya yükseltebilirdi (Eyü.42:9). Eyüp’ün acılarını unutmaması, uzun yaşaması, kaybettiklerini fazlasıyla geri alması Tanrı’ya yürekten yönelmesinin sonucudur.

Tevrat’ta sahte ilahlara yönelmek, sık sık Yaratan’ı terk etmek, Tanrı halkının temel sorunudur. Hezekiel 8. bölüm, açıldığı gün Rab’bin izzetini doldurduğu tapınağın, zamanla ne duruma geldiğini gösterir (1Kr.8:10,11). Önderlerin halkı yırtıcı kurtlardan korumak ve onları Tanrı’ya yaklaştırmakta birinci derecede sorumlulukları bulunmasına rağmen, kendileri Tanrı’nın tapınağında putlara tapıyor; duvarlarına putların resimlerini çiziyor; yaşamlarında Tanrı’yı tiksindiren iğrençliklere yer verdikleri yetmiyormuş gibi ülkeyi zorbalıkla yönetiyorlardı.

Yeşaya Kitabı 1. bölümde Tanrı’dan uzaklaşan halkın tövbe etmesi Tanrı’yla barışmayı ve kurtuluşu getirecektir. “Siyon adalet sayesinde, Tövbe edenleri de doğruluk sayesinde

³¹ İnsanların acı çekmesini tek nedene bağlayamıyoruz. Hıristiyan ilahiyatında Tanrı’nın kendisi, İsa Mesih insanların günahlarına karşılık çarmıhta acı çekmiştir (İbr.13:12). Tanrı’yı yadsımak, yaratılışımıza aykırı tutum içinde olmak acı çekmenin nedenleri arasında yer alabilir. Ancak genellemelerin bizleri yanıltabileceğini göz ardı etmemeliyiz; çünkü *acı kişiseldir*. Bu konuda İncil’de geçen ayetleri değerlendirdiğimizde, acı “Kişiyi kurtuluşla sonuçlanan ve pişmanlık doğurmayan tövbeye götürür (2Kor.7:10); Tanrı, imanlıyı kısa bir süre acı çekildikten sonra yetkinleştirip güçlendirerek temellendirecektir (1Pet.5:10). Bazı durumlarda acı çekmek Hıristiyan’ı terbiye ederek esenlik ve doğruluk üretmesini sağlar (İbr.12:11). Sonuçta İsa Mesih’in acı çeken Hıristiyanları yetkinleştireceği vaadine baktığımızda, acı çekme konusuna Rab’bin bizim baktığımız gibi bakmadığını anlarız.

kurtulacak (Yeş.1:27)” diyen Yeşaya, devam eden ayetlerde halkın başkaldırısının, bahçelerde yapılan cinsel ahlaksızlıkla dolu putperest kurban törenlerinin onları yargı altına koyduğunu gösterir (Yeş.1:28-31).

Yeşaya Kitabı 44. bölüm putların sahte ilahlar olduklarından söz eder; Tanrı halkının putlara yönelmesini, cansız putlara elleriyle biçim vermesini, putlara tapınmasını akılsızlık olarak niteler (Yşa.44:9). Tanrı’nın halkı elleriyle yaptıkları putlara Tanrı’nın yerini, yüceliğini vererek yaşamlarını yönlendirdiler. Sahte ilahları izlemekle yaşamlarında derin ahlaksal çöküntüye, her türlü kötülüğe; uç noktada Tapınak’ın kirletilmesine izin verdiler.

Tanrı’ya ait halk Rab’bini terk etmesine rağmen, Tanrı, halkının kendisine dönmesini beklemiştir. Belki de Tanrı’nın derin sevgisini halkına en iyi anlatan ayetlerden biri Yeşaya.65:2’dir:

“Kötü yolda yürüyen,
Kendi tasarılarının ardınca giden
Asi bir halka
Bütün gün ellerimi uzatıp durdum” yazar.

Yunus Kitabı’nda “Ninovalılar’ın kötülükleri önüne kadar yükseldi” diyen Rab’bin bu halkın tövbe etmesi için Yunus peygamberi görevlendirmesi anlatılır. Ninovalılar, Rab’be kötülük tasarlamak, savaşta kentleri yağmalamak, zulüm, fahişelik, büyücülük, ticari sömürü”³² gibi günahları işlemekle Rab’be karşı geldiler.

Rab günahlarından dönmesi için Yunus peygamberi görevlendirdi (1:1,2). Ninovalılar’ı sevmeyen Yunus peygamber Rab’be itaat etmek istemez, Tarşış’e kaçmak ister.³³ Yaşadığı olaylar, Yunus peygamber’e Rab’be itaat etmesi gerektiğini gösterir.

Sonuçta Yunus peygamber, Tanrı’nın tövbe çağrısını ilettili. Ninova halkı ve kentin kralı derin tövbe belirtisi gösterdi oruç ilan edip çula sarındı. Kral ve soylular “Herkesin var gücüyle Tanrı’ya yakararak kötü yollardan, zorbalıktan vazgeçmesini” buyurdular (Yun.3). Tanrı Ninovalılar’ın kötü yollarından vazgeçtiklerini görünce onlara acıdı; yargısını kaldırdı.³⁴

Tevrat’ta Rab halkına ve insanlara sevgisini ve sadakati bırakmaz, kendisine dönmesi için bıkmadan çağrı yapar... Çağrı yapar... Çağrı yapar! Tanrı’nın halkı ve putperest haklar bu çağrıya zaman zaman olumlu yanıt verip tövbe etmişlerdir; zaman zaman da kendi yollarında yürümüşlerdir.

1.4 İncil’de Tövbe Konusunda Önemli Ayetler

İncil’in Türkçe çevirisinde tövbe konusunda 52 ayet bulunmaktadır.³⁵ Hem Matta hem Markos Kitaplarına göre İsa Mesih hizmetine tövbe çağrısıyla başladı. İsa Mesih, kendisiyle birlikte Göklerin Egemenliğinin kurulmaya başladığını ilan ediyordu. Bu egemenlik “*İsa Mesih’in ölümü, dirilişi, yücelmesi ve Kutsal Ruh’un gönderilmesi üzerine kuruludur. İsa Mesih’in ikinci gelişi ile Göklerin Egemenliğinin kurulması tamamlanacaktır.*”³⁶

Göklerin Egemenliği’ne (= Tanrı’nın Egemenliği’ne) girebilmek İsa Mesih’in yaptığı tövbe çağrısına verilen olumlu yanıtla, yani O’nu izlemekle başlıyor. İncil’de tövbe konusunda dikkate alınması gereken önemli nokta: *İsa Mesih’in tanrısal kimliğinin anlaşılmasıdır; çünkü İncil (Müjde), İsa’dır.* İnsanların kurtuluşa sahip olması, kötülüklerinden dönmesi İsa Mesih’e

³² Açıklamalı Kutsal Kitap. Yeni Yaşam Yayınları: İstanbul, 2010. s.1299

³³ Yunus Kitabı, Eski Antlaşma döneminde İsrail’in dışında bir halka çağrı yapılması açısından önemlidir. İsrail halkının aşırı milliyetçi tutumu kendilerinden kaynaklanmaktadır.

³⁴ Eski Antlaşma’da tövbeyle ilişkilendirilecek çok bölüm bulunabilir. Amos Kitabı 5. bölüm de “tövbe” konusuna güzel bir örnek metindir: <http://www.bursakilisesi.com/kutsalkitap/?q=amo%205>

³⁵ <http://www.bursakilisesi.com/kutsalkitap/?q=%C3%B6vbe&as=25&sm=hepsi&sira=1&index=0>

³⁶ Açıklamalı Kutsal Kitap. Yeni Yaşam Yayınları: İstanbul, 2010. s.1383

yaşamlarını teslim etmesiyle gerçekleşir: "... Yahya'nın tutuklanmasından sonra İsa, Tanrı'nın Müjdesi'ni duyura duyura Celile'ye gitti. 'Zaman doldu' diyordu, 'Tanrı'nın Egemenliği yaklaştı. Tövbe edin, Müjde'ye inanın!' (Mar.1:14,15)"

İsa Mesih'in göğe yükseldikten sonra Kutsal Ruh'un etkin olduğu yeryüzündeki yeni dönemde tövbe çağrısını elçiler ve İsa Mesih'e iman edenler sürdürdü. Bu dönemin ayırt edici özelliklerinden biri İncil'in, Kutsal Ruh'un yönlendirişiyile yazılmasıdır. Böylelikle Tevrat ve İncil Tanrı'nın sözü olarak insanlara Tanrı'ya dönmeleri için ulaşmakta, kurtuluşları için etkin olmaktadır.

Luka 15. bölümde kaybolan koyun, kaybolan para ve kaybolan oğul benzetmelerinde Tanrı'nın halkından olup da O'ndan koparak kaybolmuş kişileri İsa Mesih'in nasıl aradığını anlatır; tövbe eden tek günahkâr için göklerde duyulan sevinçten söz eder (Lu.15:1-7).

Devam eden ayetlerde, Hz. İbrahim'den beri çobanlık yapan Tanrı'nın halkına, günlük yaşamlarında alınan örnek bir olay ile Tanrı'ya dönmelerinin önemi vurgulanmaktadır. Kaybolan oğul benzetmesinde, babasından miras payını alarak evden ayrılan küçük oğulun hikâyesi anlatılır. Varını yoğunu sefahat içinde yaşayarak harcayan küçük oğul, her şeyini yitirince domuz çobanı oldu.³⁷ Kıtılık nedeniyle karnını doyuramayan küçük oğul babasının yanına dönmeye karar verdi. Kendisi daha uzaktayken babası kendisine dönen oğlunu gördü, ona acıdı, koşup boynuna sarıldı ve onu öptü. Oğlu ona "Tanrı'ya ve sana karşı günah işledim. Ben artık senin oğul olarak anılmaya layık değilim" diyerek pişmanlığını gösterdi. Tanrı'yı simgeleyen baba ise küçük oğluna kaftan giydirerek onurlandırdı; şölen verdi: "Benim bu oğlum ölmüştü, yaşama döndü; kaybolmuştu, bulundu" diyerek sevincini gösterdi (Lu.15:32).

Anlatılan benzetmede Tanrı günahkârların kendisine dönmesini bekler, kendisi günahkarları kucaklamaya hazırdır. Tanrı kimsenin yaşamında zorla bir şey yapmak istemez. İnsan nasıl Rab'bi bilinçli olarak yadıyorsay; aynı biçimde bilinçli olarak O'na dönmeli, yaptıklarından tövbe etmeli; O'nu Rab olarak yüceltip tapınmalıdır.

İsa Mesih'in günahkâr olarak nitelenen vergi görevlileriyle³⁸ yemek yemesi, halk arasında fahişe olarak kabul edilen bir kadınla karşılıklı konuşması Rab'bin herkesle ilişki kurduğunu, kurtarmak istediğini gösteren önemli örneklerdendir.

Luka7:36-50 ayetleri, İsa Mesih'in dindar bir kişinin evinde yemek yediğini duyan günahkar kadının, o eve kaymaktaşıdan kap içinde güzel kokulu bir yağ ile giderek, yağı İsa Mesih'in ayaklarının üzerine sürmesini anlatır. Bunu gören dindar kişiler İsa Mesih'in günahkâr kadının ayaklarına yağ sürmesine izin vermesini yüreklerinde kınadılar. Onların düşüncelerini anlayan İsa Mesih aşağıdaki şu benzetmeyi anlattı:

"Tefeciye borçlu iki kişi vardı. Biri beş yüz, öbürü de elli dinar³⁹ borçluydu. Borçlarını ödeyecek güçte olmadıklarından, tefeci her ikisinin de borcunu bağışladı. Buna göre, hangisi onu çok sever?"

Simun, "Sanırım, kendisine daha çok bağışlanan" diye yanıtladı. İsa ona, "Doğru söyledin" dedi. Sonra kadına bakarak Simun'a şunları söyledi: "Bu kadını görüyor musun? Ben senin evine geldim, ayaklarım için bana su vermedin. Bu kadın ise ayaklarımı gözyaşlarıyla ıslatıp saçlarıyla sildi. Sen beni öpmedin, ama bu kadın eve girdiğimden beri ayaklarımı öpüp duruyor. Sen başıma zeytinyağı sürmedin, ama bu kadın ayaklarıma güzel kokulu yağ sürdü. Bu nedenle sana şunu söyleyeyim, kendisinin çok olan günahları bağışlanmıştır. Çok sevgi göstermesinin nedeni budur. Oysa kendisine az bağışlanan, az sever."

³⁷ Bu da alışılmışın dışında bir şeydi. Yahudiler dinsel açıdan kirli sayıldığından domuzla yaklaşmazlar.

³⁸ Vergi görevlileri Roma adına vergi topladıkları için, aynı soydan olmalarına rağmen, Yahudilerce dışlanırlardı. İncil yazarı, İsa Mesih'in 12 öğrencisinden bir Matta Vergi görevlisidir (Mat.9:9).

³⁹ Bir dinar vasıfsız bir işçinin günlük ücretiydi. Açıklamalı Kutsal Kitap, Yeni Yaşam Yayınları: İstanbul, 2010. s.1906

Sonra kadına, “*Günahların bağışlandı*” dedi.

İsa'yla birlikte sofrada oturanlar kendi aralarında, “*Kim bu adam? Günahları bile bağışlıyor!*” şeklinde konuşmaya başladılar.

İsa ise kadına, “*İmanın seni kurtardı, esenlikle git*” dedi.”

Elçilerin İşleri Kitabı, göğe yükselen İsa Mesih'ten sonra on iki öğrencisinin *tövbe çağrısını* sürdürüşünü; Kutsal Ruh'un yönetiminde ilk kiliselerin kuruluşunu anlatır. Elçilerin İşleri 2:37-41 ayetlerinde Petrus'un konuşmasını dinleyen büyük kalabalık yüreklerine hançer saplanmış gibi oldu: “Ne yapmalıyız?” diye sordular. Petrus onlara şöyle dedi ‘Tövbe edin, her biriniz İsa Mesih'in adıyla vaftiz olsun. Böylece günahlarınız bağışlanacak ve Kutsal Ruh armağanını alacaksınız. Bu vaat sizler, çocuklarınız, uzaktakilerin hepsi için, Tanrımız Rab'bin çağıracağı herkes için geçerlidir.’ Petrus daha birçok sözlerle onları uyardı. ‘Kendinizi bu sapık kuşaktan kurtarın!’ diye yalvardı. Onun sözünü benimseyenler vaftiz oldu. O gün yaklaşık üç bin kişi topluluğa katıldı.”

Elçilerin İşleri Kitabının bir başka özelliğiye, tövbe çağrısının tüm uluslara yapılmasını anlatmasıdır. Hem Yahya peygamber hem İsa Mesih tövbe çağrılarını Yahudilere yaptılar. Elçiler ile devam eden tövbe çağrısı, Tanrı'nın önceden tasarıları doğrultusunda (Yar.12:2,3; Luk.24:46), ayırım gözetmeksizin her ulusa yapıldı.

Petrus'un, Yahudi olmayanlarla yaşadığı başka bir deneyim, Tanrı'nın insanları günahlarından kurtarışının tüm uluslara yönelik olduğunu gösterir: “... [Petrus] konuşmaya başlayınca Kutsal Ruh, başlangıçta bizim üzerimize indiği gibi, onların da üzerine indi. O zaman Rab'bin söylediği şu sözü anımsadım: ‘Yahya suyla vaftiz etti, sizler ise Kutsal Ruh'la vaftiz edileceksiniz.’ Böylelikle Tanrı, Rab İsa Mesih'e inanmış olan bizlere verdiği armağanın aynısını onlara verdiyse, ben kimim ki Tanrı'ya karşı koyayım? Bunları dinledikten sonra [önceki geleneklerine bağlı Yahudiler] yatıştılar. Tanrı'yı yücelterek şöyle dediler: ‘Demek ki Tanrı, *tövbe etme ve yaşama kavuşma fırsatını öteki uluslara da vermiştir*’ (Elç.11:15-18).”

Aynı zamanda İncil, tövbe ettikten sonra gerçekleştirilen vaftizin İsa Mesih ile özdeşleşmeyi sağladığını yazdığından, kurtuluşa kavuşan imanlının günah içinde yaşamayı özenilecek bir durum değildir. İman yaşamında Hıristiyan her türlü ayartıya karşı uyanık kalmalı; ayartı günaha dönüşmeden hatasıyla yüzleşerek, bilinçli kararlarının sorumluluğunu kabul etmelidir. Böyle bir durumda tövbe, İsa Mesih'in ikinci gelişiyle sağlanacak kusursuz göksel bedenlerine kavuşan dek, Hıristiyanları günahlarından arındıran nitelik kazanır.

“Günahımız yok dersek, kendimizi aldatırız, içimizde gerçek olmaz. Ama günahlarımızı itiraf edersek, güvenilir ve adil olan Tanrı günahlarımızı bağışlayıp bizi her kötülükten arındıracaktır (1Yu.1:8,9).”

2. Tövbe Neden Gerekli?

Yabancılaşma, bozulan ruhsal ve bedensel durumu nedeniyle insanın, Tanrı’yı ve kendini tanıyamaz duruma gelmesi olarak tanımlanabilir. Bu nedenle insan hem Tanrı’yı hem yaratılışı (evreni) hem de kendisini özgün yapısına uygun algılayamaz.

İnsan düşüncelerini oluştururken Tanrı’yı aramalıdır. Eyüp, Tanrı’yı tanıma sürecinde “Bilgelik ve güç Tanrı’ya özgüdür, O’ndadır öğüt ve akıl (Eyü.12:13)” demekle, her türlü bilgi ve bilgeliğin kaynağı olarak Tanrı’yı görmektedir. Birçok Mezmur’un yazarı Davut “Senin koşullarına uymakla bilgelik kazanıyorum, bu yüzden nefret ediyorum her yanlış yoldan” (Mez.119:104) dediğinde, Tanrı’ya karşı olan her şeyden uzaklaşarak, O’nun ilkleriyle hareket ettiğini anlatmaktadır.

Yaratılış üçüncü bölümde insan Tanrı’ya isyan edip kendi yolunu çizerek, her şeyin kaynağı Tanrı’dan kopuk kalarak özüne yozlaşmıştır. Tanrı’yla kopan ilişkisini yeniden başlatmak, yaratılıştaki konumuna kavuşmak için İsa Mesih’e yönelmeli, tövbe etmelidir.

2.1 İnsanın Tanrı’ya Yabancılaşması

Tanrı’ya yabancılaşma Tanrı’yı tanıyamaz duruma gelmektir. Yaratılıştan beri insan Tanrı’nın verdiği özgür iradeyi kullanarak kendi yolunu çizmeye eğilimli; her ruhsal ve fiziksel ihtiyacını karşılayacak yeterliliğe sahip Rab ile yaşamayı seçmek yerine, ne yazık ki *sahte tanrıların*, boş inançların ya da maddeciliğin ardından gitmeye *rağbet etmektedir.*

Âdem ve Havva ile başlayan Tanrı’ya yabancılaşma, kötülüğün çoğalmasıyla putperestliği ve onun günümüzdeki uzantıları olan büyücülüğü, falcılığı, sahte tanrılarla ruhsal ihtiyaçları gidermeyi, gerçek tanrısal ilkleri bozan yalancı öğretilere inanmayı beraberinde getirmiştir.

Put, Tanrı’nın yerini, yüceliğini alarak insanın yaşamına yön veren şey olduğuna göre, herhangi bir nesne, abartılı biçimde ortaya çıkmış ihtiyaçlar, düşünceler, hastalıkları iyileştirdiğine ya da kısmet açtığına inanılan bez parçaları, madenler, taşlar ve insanın kendisi put olabilir.

Tevrat’ta Kral Nebukadnessar yaptırdığı altın heykele tüm halkın tapmasını istedi. Boru sesi duyulduğunda halklar yere kapanıp Nebukadnessar’ın yaptırdığı altın heykele tapındılar (Dan.3:4-6). İncil’de İsa Mesih’in göğe yükselişinden sonraki dönemde, kiliseden bazı kişilere zulmeden Hirodes’in yaptığı konuşmayı dinleyenler onu Tanrı gibi gördü. Yargı altına girmeden önce büyük olasılıkla Hirodes de kendini tanrı sanıyordu. Halk: “Bu bir insanın sesi değil, bir ilahın sesidir!” diye bağırdı. O anda Rab’bin bir meleği Hirodes’i vurdu. Çünkü Tanrı’ya ait olan yüceliği kendine mal etmişti. İçi kurtlarca kemirilerek can verdi (Elç.12:22,23).” Böylece Hirodes’in tanrı olmadığı ortaya çıktı!

Putların ne kadar korkunç olduğunu anlamak, bizlere her çeşit putperestlikten tövbe etmemize neden sağlar. Francis Schaeffer bir putperest törenini şöyle anlatır: “... *Molek, Ammonluların tanrısıydı: Molek putu Ben-Hinnom Vadisi’ndeydi [...] Bir geleneğe göre, pirinç putun arkasında bir delik vardı ve bu delikte bir ateş yakıldıktan sonra her anne baba gelip kendi elleriyle ilk doğan çocuğunu, Molek’in ak kor haline gelmiş, uzanan kolları arasına bırakırdı. Bu geleneğe göre, anne babanın duygularını göstermesi yasaktı, **bebek Molek’in kollarında ölürlen, çığlıkların duyulmaması için davullar çalınırdı.***”⁴⁰

İşte put ve onun arkasındaki kötü varlık böyle bir güçtür. Bu güç insanları düşünsel ve ruhsal yönden körleştirip kendisine tutsak eder. Düşünsel ve ruhsal körleşme, nazar

⁴⁰ William Macdonald. Kutsal Kitap Yorumu Yeni Antlaşma Serisi. Yeni Yaşam Yayınları: İstanbul, 2002. s.175

boncuğunun ardındaki karanlık gücün, putperestliğin günümüzdeki uzantısı olduğunu anlayamaz. Nazar boncuğu, kullanan kişide Tanrı'nın yüceliğinin yerini almaktadır. Ana Britanica Ansiklopedisi şöyle yazar: “Nazar değmesini önleyen bir simge olarak kullanılan göz resmi, göz biçiminde boncuk ya da bu amaçla hazırlanmış her türlü nesne. En yaygın olarak İ.Ö. 6. yy'da başlayarak siyah figür tekniğiyle yapılmış, kyliks (göz kupaları adı verilen) eski Yunan içki kâselerinin üstünde yer alır. Bu kâselerin üstünde yer alan abartılı büyüklükteki gözlerin, tehlikeli ruhların şarapla birlikte ağızdan içeri girmesini engellediklerine inanılıyordu.”⁴¹

Yoga yapmanın insana esenlik getirdiği söylenirken, aslında gerçek amacı izleyicilerini tanrı durumuna getirmektedir. TDK internet sözlüğü yogayı “Ruhsal yaşama ve bedene egemen olmayı amaçlayan Hint felsefe sistemi” olarak tanımlamaktadır.⁴² Aşağıdaki açıklamalar yoganın insanı bir tanrı yaptığıının somut bir göstergesidir: “Orijinal Yoga Sistemi Maha-Yoga olarak adlandırılmaktadır. Maha kelimesi ‘büyük’ veya ‘en yüksek’ demektir.”⁴³

Budizm bir dindir. Hinduizm de tek bir ilaha tapınmayı öngörmeyen bir dindir. Yoga da Budizm'in ve Hinduizm'in günümüzdeki uzantısıdır. Bir Hindu, Şiva, Vişnu, Rama, Krişna veya diğer tanrı ve tanrıçalara tapabilir ya da her ferdin içinde yer alan yüce, yıkılmaz bir ruh bulunduğuna inanabilir. Hindistan nüfusu 2009 sayımına göre 1.155.347.678'dir; öyleyse Hindistan'da 1.155.347.678 tane tanrı olabilir.

İnsanlık iki seçim karşısındadır: Ya İncil'de yazıldığı gibi “Hırsız ancak çalıp öldürmek ve yok etmek için gelir. Bense insanlar yaşama, bol yaşama sahip olsunlar diye geldim” sözüne göre İsa Mesih'i izleyeceklerdir (Yu.10:10). Ya da “Geriye kalan insanlar, yani bu belalardan ölmemiş olanlar, kendi elleriyle yaptıkları putlardan dönüp tövbe etmediler. Cinlere ve göremeyen, işitemeyen, yürüyemeyen altın, gümüş, tunç, taş, tahta putlara tapmaktan vazgeçemediler (Va.9:20)” sözüne göre isyan içinde yaşamaya devam edeceklerdir.

2.2 İnsanın Yaratılış Amaçlarına (Kendisine) Yabancılaşması

Yaratılış Kitabının ilk iki bölümüne baktığımızda insan fiziksel ve duygusal yönlerden ‘tam’dır. Yaşama koşulları olağanüstüdür; Tanrı'nın yeryüzündeki kâhyasıdır (Yar.2:15). Aile Tanrı tarafından kutsanmıştır; utanç nedir bilmemektedirler (Yar.2:21-15).

Tanrı'nın benzeyişinde yaratılan insan günaha düşüşle Aden Bahçesi'ndeki konumunu yitirdi. Fiziksel zorlukların yanında duygusal sorunlar da yaşamına girdi. *Günah* insanı özüne yabancılaştırarak köleleştirdi.

Bugün Tanrı'nın insana sağladığı özgürlük kavranmak istenirse, insanların kendi kendilerine koyduğu yasaklara bakılmalıdır. Örneğin, tüm trafik kurallarını insanların yararına, yine insanlar koymuştur. Kişilerin sürücü belgesine sahip olmak ve araç kullanabilmek için yüzlerce uyarı, kural ve yasaklara uyacağını gönüllü kabul ettiğini düşünmek, Tanrı'nın insana verdiği özgürlüğü anlamak için yeterlidir.

Bu yasaklara uymamak, keyfi davranış ölüm getirdiği gibi insanın yaratılıştaki özüne uymayan düşünceler ve istekler ruhsal ve fiziksel ölümü getirmesinin yanında; onun günlük yaşamında kendisini *sevgisizlik, yalnızlık, huzursuzluk, şiddet vb. olarak gösteriyor*. Tanrısız yaşayan bir kişi sevginin kaynağından kopuk olması nedeniyle kendi gücüyle üretmeye çalıştığı yapay sevgiyle yaşamak zorunda kalacaktır. Aynı durum her duygusal, fiziksel ihtiyaç için geçerlidir. Yabancılaşmayla insanda gerçeğin yerini gerçek olmayan duygusal, düşünsel süreçler yer alır.

⁴¹ AnaBritannica. Güzel Sanatlar Matbaası A.Ş.: İstanbul, 1989. s.428

⁴² <http://tdkterim.gov.tr/bts/>

⁴³ <http://www.yogaakademisi.com/index/default.asp?idk=17>

İnsanın öz varlığında cinayet işlemesini gerektirecek bir neden yoktur. Habil ile Kayın'ın hikâyesinde (Yar.4), öfkenin, kötülük tasarlamının, cinayetin, yalanın, tembelliğin (yargı olarak) ilk örneklerini görürüz. Tüm bunlar insandaki iyi şeyleri unutturarak kendisine yabancılaştırır.

Yaratılışı anlattıktan sonra Kutsal Kitap'ın ilerleyen bölümleri kötülüğün hızla çoğaldığını yazar. Her kötülük insanı yaratılıştaki konumundan biraz daha uzaklaştırmıştır. Efeslilere Mektup 4. bölüme geldiğimizde bir yandan insanın özüne aykırı istek ve eylemler gösterilirken, öte yandan ona esenlik veren istek ve eylemler de gösterilir. Yabancılaşma ya tamamen Tanrı'yı yadsımakla ya da iman edilen Mesih'e, Kutsal Kitap ilkelerine uygun yaşam sürmemekle kendini göstermektedir. Tanrı'nın istemi, Mesih İsa'ya ait olanların, O'nun istemlerine göre yaşamalarıdır.

“Tanrı’yı biz sevmiş değildik, ama O bizi sevdi ve Oğlu’nu günahlarımızı bağışlatan kurban olarak dünyaya gönderdi. İşte sevgi budur. (1Yu.4:10)”

3. Tövbenin Önemi: Kurtuluşa Sahip Olmak İçin İsa Mesih’e Dönmek

Kurtuluş, ölümün gücünü, günahın köleliğini kaldırmak için Tanrı’nın insana *karşılıksız* sunduğu bir armağandır. Özü **İsa Mesih’in tüm insanların günahlarını çarmıhta üstlenerek onların yerine ölmesine ve üçüncü gün dirilmesine dayanır** (1Kor.15:3-5). Bunun mantıksal temeli şudur: Günah bir insan aracılığıyla, ölümden günah aracılığıyla dünyaya girdiğine, bir kişinin günahı nedeniyle tüm insanlar günahlı olup öldüğüne göre, bir kişinin doğruluk eylemiyle, yani İsa Mesih’in çarmıhtaki ölümüyle tüm günahlar yargılanıp, yargı İsa Mesih’in üzerinde gerçekleşir. O’nun görkemli dirilişiyle ölüm yenilir, buna iman edenler kurtuluşa, sonsuz yaşama sahip olur (Rom.5:12-21).

İsa Mesih’in günahın bedelini ödemek için çarmıhta ölümü ve 3. gün dirilişi Hıristiyan ilahiyatının odak noktası, olmazsa olmaz koşuludur. İnsan, İsa Mesih’in günahlarına karşılık çarmıhta ölümünün ve dirilişinin yararını kabul edip günahlarını İsa Mesih’e teslim etmedikçe ne yaparsa yapsın, kendi çabasıyla günahlarını kaldıramaz. Çünkü hem ruhsal hem fiziksel olarak ölümlüdür. Ancak ölümsüz bir varlık insana benzerse ölüm dünyada yenilebilir, ancak Tanrı günahları üstlenebilir. O da beden alıp dünyaya gelen yüzde yüz Tanrı, yüzde yüz insan İsa Mesih’tir. İncil’de “Başka hiç kimsede kurtuluş yoktur. Bu göğün altında insanlara bağışlanmış, bizi kurtarabilecek başka hiçbir ad yoktur (Elç.4:12)” yazmakta, Tanrı’nın sağladığı kurtuluş, lütufla, İsa Mesih’i yürekte kabul edenlere sunulmaktadır.

İsa Mesih’e güvenmekle sahip olunan kurtuluşa tövbeyi doğru anlamak için Grudem’in yazdıklarını anımsamak yararlıdır: “*Mesih’e iman etmek*, ruhsal bir dönüştür, günahlara sırt çevirmek ve yüzümüzü Mesih’e dönmektir. Günaha sırt çevirmek *tövbedir*, Mesih’e dönmek ise *imandır*.”⁴⁴

İçinde bulunduğumuz dönemde İsa Mesih göksel yerlerde yaşamaktadır. İsa Mesih’in ikinci gelişine dek Kutsal Kitap aracılığıyla Tanrı sözü, yeryüzüne dökülen Kutsal Ruh (İsa’nın ruhu) insanların kurtuluşunda etkin olmaktadır.

Kişi sonsuz yaşama sahip olmak için bir kez; aklandıktan sonra imanla sürdürdüğü yaşamında, zayıflığı nedeniyle bilerek ve bilemeden işlediği günahlar için, her gün tövbe etmelidir. *Tövbe, doğrudan Tanrı’ya yapılmalıdır.*

3.1 Tövbe: Günahlı Varlığımızla Yüzleşmek

Bir tanıklık:

“Alkolik değildim; ama güçlü bir alkol bağımlısıydım. O günlerde yaşamımın mahvolmaya doğru gittiğini fark ettim... İncil’i okuyup kurtarıcı İsa Mesih’i tanıyınca, O’nu yaşamıma davet ederek beni kurtarması için yalvardım. İmanlı yaşamımın ilk iki yılı boyunca her sarhoş olduğumda tövbe ettim. Kutsal Ruh’uyla içimde konut kuran İsa Mesih, beni yavaş yavaş yenileyerek alkolden ve o çevreden uzaklaştırdı... Şimdi geçmişe baktığımda tövbenin hatalarımla bir yüzleşme, İsa Mesih’in beni değiştirmesine açık olmak anlamına geldiğini daha iyi anlayabiliyorum.”

⁴⁴ Wayne Grudem. Hıristiyan İlahiyatı. Yeni Yaşam Yayınları: İstanbul, 2005. s.327

Kutsal Kitap'ta insan günaha köle olarak tanımlanmaktadır. Eğer kişi kendi günahlı varlığını görmeyip bahanelerle vicdanını yatıştırırsa, kendisinde Tanrı'ya dönmeyi gerektirecek geçerli bir neden bulamayacaktır. Eğer insan günahın getirdiği ruhsal köleliğini görebilirse, ruhsal kurtuluş sonucunda gelecek gerçek özgürlüğü de isteyecektir.

Kutsal Kitap bizlere günahın köleliğinden nasıl kurtulacağımızı en iyi biçimde açıklar. Romalılara Mektup 3:24⁴⁵ ayetinde geçen *apolytrosis* rehinden kurtarmak anlamında kullanılmıştır. Pazar meydanından ödünç alınmış ticari bir terimdir; aynı zamanda Tevrat'ta özgür kılınmak üzere satın alınan köleler için kullanıldı. Yasal olarak bir köle kendisini özgürleştirmeyeceği gibi, günah boyunduruğunu taşıyan hiçbir insan da kendi gücüyle günahın köleliğinden kurtulamaz. İnsanın özgürlük kazanması ancak bir kurtarıcı aracılığıyla gerçekleşir. İnsanlık böyle bir durumdayken İsa Mesih günahkârları kölelikten fide bedeli olarak aktığı kanıyla satın aldı, işlenen günahların karşılığında öldü. Bu fide bedeliyle kurtulmanın sonucunda şimdi Hıristiyanlar günahattan özgüdür, sonsuza dek İsa Mesih'e aittir.⁴⁶

Tanrı Âdem'e "Neredesin?" diye seslendiğinden beri, insan yaptıklarını kendine göre doğrulamaya ve buna göre açıklamaya çalışmakta ya da Tanrı'dan kaçmaktadır (Yar.3:9). Kişi ruhsal kölelikten ruhsal özgürlüğe geçmek isterse, alçakgönüllülikle günahlı varlığını kabul etmelidir. Tanrı'nın İncil'de sunduğu kurtarıştan yararlanmak, İsa Mesih'in günahlarımıza karşılık çarmıhta ölüp dirildiğini, *akılımızla ve yüreğimizle onayladığımızda geçerlilik kazanır*. Kutsal Kitap ve Kutsal Ruh böyle bir kurtuluşun, tövbeye dayalı iman yaşamında kutsallaşmanın güvencesidir (Ef.1:13,14; Kol.1:27).

Tanrı sözü ve Kutsal Ruh dünyaya günahın kötülüğünü gösterir. Ancak yabancılaşma insanın günahlı varlığını kabul etmesinin önündeki güçlü engeldir. İncil metinlerinde Kutsal Ruh (İsa'nın ruhu) yeryüzüne döküldükten sonra, Petrus'un yaptığı konuşma dinleyenler derinden etkilendi (Elç.2:36b-41). Petrus'un ağzından çıkan sözler, Kutsal Ruh'un etkisiyle dinleyenlere günahlı varlıklarını hissettirdi. Böyle bir tarihsel olayda Tanrı insanları kurtarmak için her şeyi hazırlamıştır. Her Şeye Gücü Yeten Rab, günümüzde de çağrısına yanıt verenleri kurtarmak istemekte, seçimi insana bırakmaktadır.

Eğer kişi İsa Mesih'e dönmek, yaşamını O'na teslim etmek isterse şöyle dua edebilir: *"İsa Mesih, bugüne dek senden kopuk yaşadım. İç varlığıma baktığımda kendimden kaynaklanan iyilik göremiyorum. Bugüne dek bilerek ve bilmeden işlediğim tüm suçları üstlenmen, beni bağışlayan için yalvarıyorum. Ruhumun senin kurtarışına, sevgisine ihtiyacı var. Şimdi seni yaşamıma Efendim, günahlarımı bağışlayan Rab ve kurtarıcım olarak davet ediyorum. Kutsal Yazılar uyarınca günahlarımı karşılık öldüğüne, gömüldüğüne ve Kutsal Yazılar uyarınca üçüncü gün ölümden dirildiğine iman ediyorum. Senin sadık bir öğrencin olarak, senin ilkelerine göre yaşamak istiyorum. Amin."*

Tanrı'nın, İsa Mesih'e ait olmakla sağladığı kurtuluşun kişiye getirdiği ayrıcalıklar Tanrı'nın çocuğu olmak ve kutsallaşmadır (Yu.1:12;Ef.1:4). Tanrı'nın çocuğu olmakla imanlı yeni bir kimlik kazanır; kutsallaşmakla da yaratılıştaki ruhsal-bedensel özellikler yeniden yaşamında görülmeye başlar.

İncil öğretisinde "kutsallık" günahsızlık demek değildir; iyi değişiklikler sürece bağlı gelişir. Tövbe, bağışlanmayı; bağışlanma yenilenmeyi getirir. Bu nedenle tövbesiz bir iman yaşamı sürdürmek imkânsızdır: "Günahımız yok dersek, kendimizi aldatırız, içimizde gerçek olmaz. Ama günahlarımızı itiraf edersek, güvenilir ve adil olan Tanrı günahlarımızı bağışlayıp bizi her kötülükten arındıracaktır. Günah işlemedik dersek, O'nu yalancı durumuna düşürmüş oluruz; O'nun sözü içimizde olmaz. (1Yu.1:8-10)"

⁴⁵ "İnsanlar İsa Mesih'te olan kurtuluşla, Tanrı'nın lütfuyla, karşılıksız olarak aklanırlar."

⁴⁶ Johon R.W Stott. Romalılar Mektubunun Mesajı. Haberci: İstanbul, 2006. s.167

3.2 Tövbe: İsa Mesih'in Ölüm ve Dirilişine Güvenmek

“Kutsal Kitap inancı, başka inançların aksine, Tanrı'nın rızasını kazanmak için insanın neler yapması gerektiğine değil, *Tanrı'nın insan için ne yaptığına odaklanır*. Böylelikle iman Tanrı'nın güvenilirliğine dayanır; yani iman, O'nun Kutsal Yazılar aracılığıyla söylediklerine ve verdiği vaatlere güvenmektir; duygu, akıl ve iradeyle Tanrı'nın vahyine verilen bir karşılıktır. İman en nihayetinde görülene ve dokunulabilene değil, vahiy yoluyla öğretilene ve öğrenilene dayanır (2Kor.5:7).”⁴⁷

İşte tövbe aynı zamanda, insanın kendi yollarından Tanrı'nın vahyine kesin bir dönüştür: Kurtuluş, insanların günahlarına karşılık İsa Mesih'in çarmıhta ölüp dirildiğine güvenmekle (iman etmekle) başlar. Kutsal Kitap günümüzde Tanrı'nın tanıklığını yapmakta, Tanrı sözü Kutsal Ruh ile birlikte İsa Mesih'i kurtuluşları için yaşamlarına kabul edenleri günahın boyunduruğundan kurtarmaktadır.

Yuhanna Kitabında dendiği gibi İsa Mesih'in yeryüzünde insanların günahlarına karşılık ölümü ve dirilişi, yazılan tanıklıklar “İsa'nın, Tanrı'nın Oğlu Mesih olduğuna iman edesiniz ve iman ederek O'nun adıyla yaşama kavuşasınız diye yazılmıştır (Yu.20:31).” İnsan Tanrı'ya ve kendine olan yabancılaşmasını kabul edip İsa Mesih'e güvendiğinde esenliğe doğru bir adım atacaktır.

3.3 Tövbe: Sonsuz Yaşam Getirir

İncil'de Sonsuz Yaşam, İsa Mesih'tir (1Yu.1:2). İsa Mesih, çarmıhta sağladığı kurtarışa iman edenlere sonsuz yaşam vermektedir (1Yu.5:11). Günahlı varlığımızdan tövbe etmekle, sonsuz yaşam hemen başlar; göksel yerlerde çürümeyen bir beden kazanılarak *sonsuzlukta* Tanrı'yla birlikte sürdürülecek ilişki olarak devam eder. Aynı zamanda Mesih'in ikinci gelişiyile, yeni gökyüzü ve yeni yeryüzünün kurulmasıyla, ölümün bulunmadığı, acının ve ağlayışın bittiği yere dönüşecektir (Va.21-22 blm.).

İnsanın sonsuz yaşama sahip olması için sağladığı *kurtarışta* öncelikle Tanrı'nın etkin olduğuna dikkat edilmelidir. Tanrı sonsuz yaşamı karşılıksız vermiş; İsa Mesih'e bağlı kurtarışı kabul etmekle ona sahip olmayı ya da İsa Mesih'i yadsıyarak sonsuzlukta karanlık içinde yaşamayı insanın özgür iradesine bırakmıştır: “Çünkü sen O'na bütün insanlık üzerinde yetki verdin. Öyle ki, O'na verdiklerinin hepsine sonsuz yaşam versin. Sonsuz yaşam, tek gerçek Tanrı olan seni ve gönderdiğin İsa Mesih'i tanımlar (Yu.17:2-3).”

⁴⁷ Açıklamalı Kutsal Kitap. Yeni Yaşam Yayınları: İstanbul, 2010. s.1821

“Kuşkusuz İsa'nın sesini duydunuz, O'ndaki gerçeğe uygun olarak O'nun yolunda eğitildiniz. Önceki yaşayışımıza ait olup aldatıcı tutkularla yozlaşan eski yaradılışı üzerinizden sıyırıp atmayı, düşüncede ve ruhta yenilenmeyi, gerçek doğruluk ve kutsallıkta Tanrı'ya benzer yaratılan yeni yaradılışı giyinmeyi öğrendiniz. (Ef.4:21-24)”

4. Kurtuluştan Sonra Tövbe Devam Eden Bir Eylemdir

Çarmıhta günahın yargısının kalkmasından sonra insanın Tanrı'yı ve kendisini yaratılıştaki kimliğine uygun tanıma süreci yeniden başladı. Böylelikle İsa Mesih'i kişisel kurtarıcısı olarak kabul edenler ölümden yaşama geçerek günahın köleliğinden kurtuldu (Kol.1:22), günahlı varlığı bu dünyada değişmeye başladı.

Mesih'in ikinci gelişini beklediğimiz bu ara dönemde imanlı *tövbe* edip günahlı düşünce ve davranışlarını terk ettiğinde, Tanrı sözünün ve Kutsal Ruh'un gücüyle benliğe bağlı istekleri, davranışları İsa Mesih'in iyi nitelikleriyle değiştirilecektir.

4.1 Zayıflıklarımızı Kabul Etmek

Tevrat'ta “zayıflık” fiziksel bir leke, insanda ya da hayvanda görülen bir kusur olarak tanımlandı. İncil'deyse yalnız fiziksel anlamda değil, düşünsel, ahlaksal ve duygusal alanlarda güçsüzlük olarak tanımlandı. Zayıflıklar kendi başlarına günah oluşturmayıp imanlının günaha olan direncini azaltmaktadır.⁴⁸ Yaşamlarını İsa Mesih'e teslim edenler (Hıristiyanlar), kurtuluşu, sonsuz yaşam armağanını almakla birlikte, Mesih'in ikinci gelişine dek, günahın ölüm gücünden özgür (Rom.8:3); ama günahın kendileri üzerindeki etiklerine açık yaşamaktadırlar. Böyle bir durumda zayıflığı, *ayartılma öncesinde*, günaha eğimliliğin ilk basamağı olarak adlandırabiliriz.

Zayıflıklarımızı kabul etmekle Tanrı'nın önünde alçalmaya başlarız. Öyleyse İsa Mesih'e ait olanlar günlerini, eski yaşamlarının uzantısı zayıflıklara teslim olmak yerine, Tanrı sözünün, İsa Mesih'in ruhunun (Kutsal Ruh'un) yaşamlarında işlemesine izin vermelidir:

“Tanrı'nın görmediği hiçbir yaratık yoktur. Kendisine hesap vereceğimiz Tanrı'nın gözü önünde her şey çıplak ve açıktır. Tanrı Oğlu İsa gökleri aşan büyük başkâhinimiz olduğu için açıkça benimsediğimiz inanca sımsıkı sarılalım. Çünkü başkâhinimiz zayıflıklarımızda bize yakınlık duyamayan biri değildir; tersine, her alanda bizim gibi denenmiş, ama günah işlememiştir. Onun için Tanrı'nın lütuf tahtına cesaretle yaklaşalım; öyle ki, yardım gereksindiğimizde merhamet görelim ve lütuf bulalım. (İbr.4:13-16).”

Kutsal Kitap'ta Rab, kendisine alçak gönüllükle yönelenlere merhametlidir. O, derin sevgisini kurtuluşu sağladıktan sonra, insanın günahlı varlığının değişiminde etkin olmakla gösterir.

4.2 İsa Mesih Tarafından Bağışlanmak

İsa Mesih hizmetine başladığında O'na felçli bir hastayı getirdiler. Bulduğu ev kendisine yaklaşılmayacak kadar kalabalıktı. Hastanın yakınları evin damını delerek felçliyi bir şilteyle aşağıya indirdiler. İsa felçliye “Oğlum günahların bağışlandı” dedi (Mar.2:1-5); felçli iyileşti.

Fahişelik yapan bir kadının günahlarını İsa Mesih'in bağışlamasıyla ilgili ayetleri yeniden anımsadığımızda (Lu.7:36-50); bağışlanmaya duyduğu ihtiyacın kadını İsa Mesih'e yönlendirdiğini görürüz. Kadın, İsa Mesih'in önüne geldiğinde tüm günahlarını bildiğini ve

⁴⁸ bkz. David Seamands. Hasar Görmüş Duygularımızın Tedavisi. Müjde Yayıncılık: İstanbul, 1994. s. 49

bunları bağışlayabileceğini biliyordu. Günahkâr kadın, İsa Mesih’le konuşmadı, davranışlarıyla bağışlanmaya duyduğu ihtiyacı gösterdi. Sonuçta İsa Mesih, onun günahlarını bağışladı.

Bağışlanmamış günahın bedensel ve ruhsal hastalıklara neden olabileceği İncil’de anlatılan hikâyelerde görülmektedir. Bedensel ve ruhsal hastalıkların kökeninde yatan günahın kaldırılmasıyla iyileşmenin gerçekleştiği dikkatimizi çekmelidir.

Yaşanmış bu iki olay günahın insan üzerindeki tahribatını gösteren güzel örneklerdir. Her iki durumda tövbe sözcüğü geçmez, ancak felçlinin ve kadının İsa Mesih’e içten yönelişleri vardır. Örneklerde olduğu gibi bizler de bağışlanmayı istiyorsak İsa Mesih’in önünde alçalmayı kabul etmeliyiz.

Günümüzde de günahlarımıza karşılık İsa Mesih’in ölüm ve dirilişine imanın sağladığı kurtuluş bağışlanmayı beraberinde getirir (Ef.1:7). Aynı zamanda göksel yerlerde varlığını sürdüren *İsa Mesih, zayıflıkları nedeniyle günah işleyen imanlıları, ikinci gelişine dek, tövbe ettiklerinde bağışlamaya devam edecektir.* Eğer günahlarımız Mesih tarafından bağışlanmasaydı, *imanlı dünyada esenlik bulamazdı.*

4.3 Yenilenmek

Eski yaşamdan gelen düşünce ve davranışlarla, İsa Mesih’e ait yeni yaşamda görülmesi gereken düşünce ve davranışlar arasında büyük bir ruhsal savaş vardır. Artık *günah*, imanlının kurtuluşunu, sonsuz yaşam armağanını yok edemez; ancak beden ve ruh İsa Mesih’in ikinci gelişiyi göksel görkemine, ölümsüzlüğe kavuşacağı güne dek -ne yazık ki- imanlıda etkili olabilir.

Dünyada günlerimizi geçirdiğimiz bu ara dönemde, İsa Mesih’in önünde alçalarak imanla kavuşulan *kurtuluşun* günahlarımızın yargısını kaldırmasının başka bir sonucu da *yenilemektir.* İsa Mesih’in ikinci gelişini büyük umutla bekleyen imanlılar, Kutsal Kitap ayetlerinin, Kutsal Ruh’un yaşamlarında etkin olmasıyla düşüncelerinde, dolayısıyla davranışlarında yenilenirler.

Günahların bağışlanmasıyla yenilenme düşüncelerde başlar, davranışlarda görülür. Çünkü düşünceler insanın iç varlığına, aynı zamanda davranışlarına yön verir.

Günaha kölelik edilen dönemden kalan, insanın bedenini ve ruhunu öldüren günah, yeni yaşamda imanlıyı (Hıristiyan’ı) bırakmak istemez; ona egemen olmaya çalışır. Benlik, imanlının ayartılmaya yatkınlığını kullanarak onun düşünce ve davranışlarını etkilemek ister. Ancak İsa Mesih imanlının içinde bulunduğundan, imanlının bedeni günah yüzünden ölü olmakla birlikte, aklanmış olduğu için ruhu diridir (Rom.8:10).

Ayartının⁴⁹ günahın imanlıda etkin olduğu durumlarda yenilenmenin sağlanması tövbeyle gerçekleşir. Tanrı’nın iyi, beğenilir isteklerini ayırt etmekle kötülükten, Tanrı’ya karşı hareket içeren tutumlardan uzaklaşılır (Rom.12:2). Karanlığın meyvesiz işleri açık saçıklık, bayağı konuşmalar ya da şakalar, fuhuş, açgözlülük terk edilir (Ef.5:5).

Tövbeyle gelecek yenilenmede dikkat edilmesi gereken önemli nokta, *Hıristiyan’ın bunu kendi gücüyle başaramayacağına bilincinde olmasıdır.* “Öyleyse, günahlarınızın silinmesi için tövbe edin ve Tanrı’ya dönün. Öyle ki, Rab size yenilenme fırsatları versin ve sizin için önceden belirlenen Mesih’i, yani İsa’yı göndersin (Elç 3:19)” ayetinde dendiği gibi İsa Mesih olmadan yenilenme gerçekleşmez.

“O [İsa Mesih] her şeyi kendine bağlı kılmaya yeten gücünün etkinliğiyle zavallı bedenlerimizi değiştirip kendi yüce bedenine benzer hale getirecektir (Flp 3:21).” Amin.

⁴⁹ Ayartıyı, zayıflıkların ileri aşaması, günaha düşüşten önce gelişen durum olarak değerlendirebiliriz. Nedenleri ne olursa olsun insan yaptıklarıyla sorumludur: “Ayartılan kişi, ‘Tanrı beni ayartıyor’ demesin. Çünkü Tanrı kötülükle ayartılamadığı gibi kendisi de kimseyi ayartmaz. Herkes kendi arzularıyla sürüklenip aldanarak ayartılır. Sonra arzu gebe kalır ve günah doğurur. Günah olgunlaşınca da ölüm getirir.” (Yak.1:13-15)

“Sonsuz yaşam, tek gerçek Tanrı olan seni ve gönderdiğin İsa Mesih'i tanımlar. (Yu.17:3)

5 Değişik Din ve Hıristiyan Mezhepleriyle “Tövbe” Konusunun Karşılaştırılması⁵⁰

Semavi dinlerde, aynı sonuçları vermemekle birlikte “tövbe” eylemi görülmekte, benzerliklerin yanında önemli farklılıklar da bulunmaktadır. Bu nedenle Musevilik, İslamiyet ile Hıristiyan mezheplerinin kendi aralarında kesin bir görüş birliği sağlanamaz.

Hıristiyan ilahiyatında günahları, İsa Mesih’in üstlenerek kurtuluş sağladığı, Kutsal Kitap gerçeklerine göre doğrulanır. İncil’de hem İsa Mesih hem öğrenciler günahların bağışlanmasını “tövbeyle” ilişkilendirmişlerdir.

İsa Mesih’in “Sonra onlara şöyle dedi: “Daha sizlerle birlikteyken, ‘Musa'nın Yasası'nda, peygamberlerin yazılarında ve Mezmurlar'da benimle ilgili yazılmış olanların tümünün gerçekleşmesi gerekir’ demiştim. Bundan sonra Kutsal Yazılar’ı anlayabilmeleri için zihinlerini açtı. Onlara dedi ki, ‘Şöyle yazılmıştır: Mesih acı çekecek ve üçüncü gün ölümden dirilecek; günahların bağışlanması için tövbe çağrısı da Yeruşalim’den başlayarak bütün uluslara O'nun adıyla duyurulacak. Sizler bu olayların tanıklarısınız’ (Luk.24:44-48)” sözleriyle; Petrus’un “Tövbe edin, her biriniz İsa Mesih'in adıyla vaftiz olsun. Böylece günahlarınız bağışlanacak ve Kutsal Ruh armağanını alacaksınız (Elç.2:38)” sözleri, koşuttur.

İmanlı tövbe edip vaftiz olduktan sonra günaha neden olan arzularından uzaklaşarak, kendisini Rab’be yöneltecek Tanrı sözüne ve Kutsal Ruh’a teslim etmesi gerekir.⁵¹ Tövbe eyleminden sonra Kutsal Ruh’un insanda konut kurması günahın yükünden kurtulduğunun göstergesidir. Tövbeyle gelen kurtuluş insanı günahın suçundan, ölüm ve ceza korkusundan (İb.2:14-15) özgür kıldığı gibi, insanın Tanrı’yla (Yu.17:3; Kol.1:20-22), kendisiyle ve başkalarıyla, (krş. Yar.3:14-19) arasındaki düşmanlığı da kaldırır. Kurtuluş imanlıyı yeni düşünceler, istekler ve değerlerle yeniler.

5.1 Musevilik Görüşü

Musevilerde “tövbe” eylemi önemlidir. Günahları affettirmek için sabah, öğle ve akşam dualarında tövbe yer verirler.⁵² Günde üç kez yapılan dua zamanında bilerek ya da bilmeden işlenen günahların Allah’tan bağışlanması istenilir. Özellikle gece yapılan son duada hem kendisine yapılan hataları bağışlamak hem kendi günahlarını bağışlamasını Allah’tan istemek önemlidir.

Musevilikte tövbe, insan günah işlediğinde hatasını anlayıp bir daha bu hatayı yapmayacağına söz vermek olarak açıklanır. Hatalar “Allah’a yapılan ve insanlara yapılan” olarak iki başlık altında sınıflandırılır. Allah’a yapılan hatalar bir daha tekrar edilmeyeceğine söz verildiğinde bağışlandığına inanılır. İnsanlara yapılan hatalar konusunda Allah’tan bağışlanma istenmeden önce, o kişiden gidip bağışlanılmayı istemek, sonra Allah’ın önünde tövbe etmek önemlidir.⁵³

⁵⁰ Tövbe Kitapçığı’nın yazarı olarak Türkiye’de Protestan Cemaatleri arasında yer almakta; ancak mezhepçilikten önce Kutsal Kitap öğretilerine odaklanılması gerektiğini savunmaktayım. Kendimi Protestan olarak değil, Hıristiyan olarak tanımlamayı seçmekteyim. Kitapçığın sınırlarını aşacağından Protestanlık ile ilgili ayrıntılara girmedim. Kitapçıkta dile getirdiğim *tövbe* görüşü genel olarak Protestan ya da Protestanlığa yakın mezheplerce onaylanır.

⁵¹ Açıklamalı Kutsal Kitap. Yeni Yaşam Yayınları: İstanbul, 2010

⁵² Türkiye Hahambaşılığı. İbrani Din Bilgisi Özetler. İstanbul, 1992. s.26

⁵³ a.g.e., s.59

Tövbede şu üç unsur bulunmalıdır:

- İtiraf (Viduy)
- Hatayı bırakmak, pişmanlık duymak
- Bir daha yapmamak⁵⁴

Musevilerin “tövbe” anlayışı Tevrat’ın temellerinde yer alır. Musevi inanç uygulamalarında “Roş Aşana [dinsel yılbaşı] ile başlayan ve Yom Kipur ile sona eren 10 günlük devreye ‘Aseret Yeme Teşuva’ yani 10 günlük Tövbe Günü denir.”⁵⁵ Bu Tövbe süresinde kişi kendisini iyice gözden geçirip samimi bir pişmanlık duyarsa Kipur gününde affedilme hakkını kazanır.

Yom Kipur af günü anlamına gelir.⁵⁶ Yom Kipur Gününde, Sinagogda sabahtan akşama kadar yapılan ibadette günahlar itiraf edilir.⁵⁷ Yahudi takviminin en önemli, en yüce ve en kutsal günü olarak kabul edilir. Yom Kipur pişmanlık, dua, yakarış, kişinin vicdanıyla hesaplaşarak yargılanma ve sonra da kendini yenileyerek temize çıkma, Teşuva’ya ulaşma günüdür.⁵⁸

Tapınak (Bet-Hamikdaş) yıkılmadan önce Günahları Bağışlatma Gününde (yani Yom Kipur’da), Harun kâhin olarak Tanrı halkının (Musevilerin) günahlarına aracılık etmek için, En Kutsal Yer’e⁵⁹ girmeden önce kendini bağışlatmak için kurban sunardı. Sonra Harun halkın günahlarına karşılık iki teke alıp birini Rab, ötekini Azazel için ayırırdı. Harun, En Kutsal Yer’i, Buluşma Çadırını, sunağı kurbanlarla arındırdıktan sonra, ellerini tekenin başına koyarak, Tanrı halkının günahlarını açıklayarak bunları tekenin başına aktarır ve tekeyi çöle gönderirdi (Lev.16:8-10, 21,22).

Günümüzde Kudüs’teki tapınağın yıkık olması nedeniyle Hz. Musa döneminde uygulanan kurban sunuları gerçekleştirilemiyor. Bunun yerine, Yom Kipur öncesinde “Kaparot” uygulanıyor. Kaparot, ailenin her ferdi için bir tavuk ya da tüm aile için bir tavuğun dua edilerek kesildikten sonra etinin yenmesi için fakirlere verilmesidir.⁶⁰

5.2 Ortodoksluk Görüşü

Ortodokslukta⁶¹ *tövbe* konusunda, Ermeni ve Süryani kiliseleri arasında büyük yakınlık bulunmakla birlikte; Rum, Rus ve Balkan ülkeleri Ortodoksları arasında küçük farklılıklar gösterir. Ermeni Kilisesi görüşüne göre tövbe, günah işleyen insanın arınma sürecidir.

Tövbenin Ermenice karşılığı “abaşkharutyun” tekrar ağlamak, tekrar pişman olmak demektir. Gerçek bir tövbede şunlar olmalıdır:

1. Samimi pişmanlık: Günahlı durumdan uzaklaşmaktır.
2. İkrar: Günahları yetkili rahibe itiraf etmektir.
3. Bağışlama: Yetkili din adamı tarafından günahların bağışlanmasıdır. Din adamı gerçekten tövbe edenin pişman olduğuna kanaat getirerek: “İnsansever Tanrı sana merhamet etsin ve tüm günahlarını bağışlasın. Ve ben kâhinlik yetkimle, Tanrı’nın “Yeryüzünde çezeceğiniz her şey

⁵⁴ a.g.e, s.59

⁵⁵ a.g.e., s.41,42

⁵⁶ a.g.e., s.42

⁵⁷ a.g.e., s. 42

⁵⁸ Suzan Alalu, Klara Arditi, Eda Asayas, Teri Basmacı, Fani Ender, Beki Haleva, Dalya Maya, Ninet Pardo, Sara Yanaracak. Yahudilikte Kavram ve Değerler Dinsel Bayramlar- Dinsel Kavramlar-Dinsel Gereçler. Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş.: İstanbul: 1996s. 46

⁵⁹ Antlaşma Sandığı’nın bulunduğu bölüm; Tanrı’nın tahtının bulunduğu yeri simgeliyordu. (Çık.26:33)

⁶⁰ Suzan Alalu v. diğer. Yahudilikte Kavram ve Değerler Dinsel Bayramlar- Dinsel Kavramlar-Dinsel Gereçler. Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş.: İstanbul, 1996. s.46

⁶¹ Araştırmama rağmen Ortodoks görüşünü yansıtan Türkçe ya da İngilizce kitap, makaleye ulaşamadım. Yeşilköy’de Ermeni kilisesinde hizmet eden Peder Drtad Uzunyan ile söyleşi yaparak Ermeni Ortodoks görüşünü yansıtan “tövbe” anlayışını bu çalışmaya ekledim. Yardımı için kendisine teşekkür ederim.

gökte de çözülmüş olacak (Mat.18:18)” emrine dayalı olarak aynı sözlerle senin sözle, düşünceyle, eylemle işlediğin tüm günahlarından azat ediyor ve seni tekrar kilisenin sırlarına teslim ediyorum. Öyle ki işlediğin her şey bu dünyada hayır işleri olarak ve gelecek yaşamda da yüceliğe kavuşman için olsun” diyerek bağışlar.

4. Kefaret: İşlediği günahların kefareti ödemesidir. Bu konu sebep olduğu zararın karşılanması ve kişiyi işlediği günah karşılığında eğitecek uygulamaların verildiği bölümdür.

Tövbenin kurtuluş planındaki yeri günahlardan arınmaya yöneliktir. Mesih’i kabul edip iman etmek ve hayatını Mesih’e vermek *tövbe* olarak adlandırılmaz. Kurtuluş için kişinin, İsa Mesih’in günahları için öldüğüne, üçüncü gün ölümden dirildiğine kısaca amentüde bildirilen gerçeklere iman etmesi ve buna uygun bir yaşam sürmesi gereklidir. İçinde tövbenin de bulunduğu 7 sırlar bu konuda kişiyi kurtuluş yolunda yürüten Tanrı’nın lütuflarıdır.

5.3 Katoliklik Görüşü

Katolik Kilisesi’nin temel doktrininde *gizem* bulunur. “Gizem, Yunanca *mysterione* kelimesinden gelmektedir. Anlamı ise Kutsal İşaret’tir. İsa ve havarileri insanlara Allah’ın nimetlerini, sevgi ve merhametini göstermek için bu işaretleri kullanmışlardır. Söz konusu bu yedi dinsel gizemler şöyle sıralanabilir: Vaftiz, Kuvvetlendirme, Efkaristiya, Barışma, Kutsal Hasta Yağı, Ruhbanlık, Evlenme.”⁶²

Katolik Kilisesi’nce *tövbe*, şifa veren kilise sırları arasında İsa Mesih’in dinine, günahla uzaklaşılana Baba’ya geri dönüşü gerçekleştirir. İçten bir pişmanlıkla yapılan günahların itirafı hem kiliseyle barışmak hem de Tanrı’ya karşı işlenmiş suçlardan dönmek olarak kabul edilir.

Gerçek bir tövbede:

- Tövbekârın Tanrı’yla barışarak yeniden nura kavuşması
- Kiliseyle barışma
- Ölümcül günahların neden olduğu sonsuz cezadan kurtulma
- Günahın bir sonucu olan dünyevi cezaların en azından bir bölümünden kurtulma
- Vicdan rahatlığı ve avunma
- Hıristiyan’ın günahla savaşında ruhsal güçlerin gelişmesi vardır.

Günahkâr çektiği acıdan derin bir üzüntü ve pişmanlık duyması durumunda, günahını rahibe itiraf etmesi gerekir. Rahibin kutsaması, tövbe eden kişiye bağışlanma getirir. Günahların rahibe itiraf edilmesi Katolik Kilisesi’nin değişmez uygulamaları arasında yer alır.⁶³

5.4 İslamiyet Görüşü

Tövbe, İslamiyet’te “tövbe ve istiğfar” kavramlarıyla incelenir.⁶⁴ El Cevheri, İbn Manzur, el Isfehani, el Kurtubi, Ahmed Rıfat gibi İslam bilginlerinden esinlenen düşünceler ışığında⁶⁵ tövbe, günahı terk etmek, itaate dönmek, bir daha yapmamak olarak tanımlanır. Nasuh tövbede pişmanlığın yanında itiraf da bulunur. İstiğfar etmek günahın kötülüğünü görüp, sonuçlarını yaşadıktan sonra bağışlanma dilemek ve günahı terk etmektir.⁶⁶

Hıristiyanlıkta İsa Mesih’in iman yoluyla insanların günahlarını üstlenmesinden ve Musevilikte bulunan günahın kurban ve tekeye yüklenmesinden farklı olarak İslamiyet’te

⁶² Orotoryo St. Esprit Don Bosko Kooperatörleri. Kutsal Sırlar. Kaya Basım Yayın Dağıtım Tic. Ltd. Şti.: İstanbul, 1997. s.4

⁶³ Dominik Pamir. Katolik Kilisesi Din ve Ahlak İlkeleri. Yaylacık Matbaacılık Ltd. Şti.: İstanbul, 2000. s.346-362

⁶⁴ Dr. Celil Kiraz. Kur’an’da Ahlak İlkeleri Tevrat, Zebur ve İncil ile Mukâyeseli bir Çalışma. Emin Yayın Dağıtım ve Eğitim Hizmetleri: Bursa, 2007. s. 212

⁶⁵ a.g.e., s. 212-213

⁶⁶ a.g.e., s.212-213

günahlar aktarılmaz. Ehlisünnet inancına göre iyi işler (ameller) ve günahlar ahrette karşılaştırılır. “İnsanlar hesaplarının görülmesi için toplandıktan sonra, kendilerine dünyada iken yaptıkları işlerin yazılı bulunduğu amel defterleri dağıtılır. [...] İnsanlar amel defterlerini ellerine aldıktan ve yaptıklarının en ince detayına kadar yazıldığını gördükten sonra Allah Teâlâ tarafından hesaba çekileceklerdir.”⁶⁷ Yapılan iyilikler günahları karşılamıyorsa günahın cezası cehennemde çekilene dek kişinin üstünde kalır. Cehenneme gitmek ile ilgili olarak Diyanet İşleri Başkanlığının sitesinde şu açıklama bulunur: “Allah'ı görmekten mahrum kalacak inkârcılara (el-Mutaffifîn 83/15) Allah rahmet etmeyecek (en-Nisâ 4/137, 168), cehennem azabı ise onları ebedî olarak kuşatacaktır. Günahkâr müminler ise cehennemde ebedî kalmayacaklar, Peygamberimiz'in hadislerinde de bildirildiği gibi, cezalarını çektikten sonra cennete konulacaklardır (Buhârî, "Rikak", 51; "Tevhîd", 19; Tirmizî, "Birr", 61; İbn Mâce, "Mukaddime", 9).”⁶⁸

Hıristiyan ilahiyatına göre tövbe edilen günah bağışlanır. Sevgisi nedeniyle, tövbe eden kişinin tüm günahlarını İsa Mesih üstlenir, günahın yargısına karşılık kendisini fidiye olarak sunar. Böylece Tanrı'nın sevgisi, adaletiyle çelişmez.

Musevilikte, Hz. Musa döneminden başlayarak tapınak yıkılana dek kurban edilen hayvanlar günaha kefarete ederdi. Ayrıca yılda bir kez tüm halkın günahları tekeye (Azazel, günah keçisi) yüklenirdi.

İslamiyet'teyse günahkâr mümin tövbe etse de sevapları günahlarını karşılamıyorsa cehennemden çıkana de günah yükünü üstünde taşır.⁶⁹

⁶⁷ <http://www.diyaret.gov.tr/turkish/dy/WebYayinOku.aspx?Sayfa=32&ID=33> (09.03.2012, 3. Amel Defterlerinin Dağıtılması başlığı)

⁶⁸ <http://www.diyaret.gov.tr/turkish/dy/WebYayinOku.aspx?Sayfa=32&ID=33> (09.03.2012, 10. Cehennem başlığı)

⁶⁹ a.g.e., (09.03.2012, 10. Cehennem başlığı)

“İşte tez geliyorum! Vereceğim ödüller yanımdadır. Herkese yaptığının karşılığını vereceğim. Alfa ve Omega, birinci ve sonuncu, başlangıç ve son Ben'im (Va.22:12-13).”

Sonuç

Değişik dinlerde tövbe konusunda birbirine benzeyen konuların yanında, birbirine karşı önemli konular vardır. Kutsal Kitap'a (Tevrat, Zebur, İncil'e) uygun tövbenin ayrıcalığı şudur: Kişi, İsa Mesih'in günahlarına karşılık ölüp dirildiğine iman ettiği için sonsuz kurtuluşa sahiptir. İşlenen günahları İsa Mesih üstlendiğinden, günahın yargısı hemen kalkar. Tövbe edildiği andan başlayarak günahın yargısı taşınmaz. Hıristiyan, İsa Mesih'in ikinci gelişene dek sadakatle sürdüreceği iman yaşamında zayıflığı nedeniyle işlediği günahlar için tövbe ettiğinde, bu günahlar da bağışlanır. İsa Mesih'in ikinci gelişinden sonra tövbe etmeye gerek kalmayacaktır. Çünkü Hıristiyanlar yeni göksel bedenlerine sahip olacaklar; sonsuza dek Rab ile birlikte, O'na tapınarak yaşayacaklardır (Va.1:1-4,22-24).

“İşte tez geliyorum! Vereceğim ödüller yanımdadır. Herkese yaptığının karşılığını vereceğim. Alfa ve Omega, birinci ve sonuncu, başlangıç ve son Ben'im. Kaftanlarını yıkayan, böylelikle yaşam ağacından yemeye hak kazanarak kapılardan geçip kente girenlere ne mutlu! Köpekler, büyücüler, fuhuş yapanlar, adam öldürenler, putperestler, yalanı sevip hile yapanların hepsi dışarıda kalacaklar. Ben İsa, kiliselerle ilgili bu tanıklığı sizlere iletisin diye meleğimi gönderdim. Davut'un kökü ve soyu Ben'im, parlak sabahyıldızı Ben'im. Ruh ve Gelin, 'Gel!' diyorlar. İştiten, 'Gel!' desin. Susayan gelsin. Dileyen, yaşam suyundan karşılıksız alsın (Va.22:12-17).”

Museviler tövbeyi, insan günah işlediğinde hatasını anlayıp bir daha bu hatayı yapmayacağına söz vermek olarak açıklar. Günümüzde Kudüs'teki tapınağın yıkık olması nedeniyle Hz. Musa döneminde uygulanan kurban sunuları gerçekleştirilemiyor, bunun yerine Kaparot uygulanmaktadır.

Ermeni Ortodokslarda *tövbe* günah işleyen Hıristiyan'ın arınma sürecidir. Samimi pişmanlık, ikrar, yetkili rahibin günahı bağışlaması, kefaretle birlikte tövbe eylemi gerçekleşir. Ermeni Ortodokslar, bebeklerin vaftiz yoluyla Tanrı'nın halkına katıldığını kabul ettiklerinden, *tövbe*, kurtuluşla ilişkilendirilmez.

Katoliklerde *tövbe* kilise sırları arasında geçer, günah samimi bir pişmanlıkla rahibe itiraf edilmelidir. Günahın bağışlanması için, Rahibin günahı bağışlaması gerekmektedir.

İslamiyet'te Ehli-sünnet inancında *tövbe* günahı terk etmek bir daha yapmamak olarak açıklanır. Tövbe edilmesine rağmen dünyada işlenen günahlarla sevaplar ahrette karşılaştırılır. Sevapların günahları karşılamaması durumunda, kişi günahlarının cezası çekene dek cehennemde kalmalıdır.

Hıristiyan ilahiyatında günahın yargısının kalkması İsa Mesih'in Kutsal Kitap'ta açıklanan gerçek kimliğini kabul etmeden sağlanamaz. Tanrı'nın sunduğu kurtuluş planı şudur: “Size müjdelediğim söze [İncil'e] sınımsız sarılırsanız, onun aracılığıyla kurtulursunuz. Yoksa boşuna iman etmiş olursunuz. Aldığım bilgiyi size öncelikle ilettim: Kutsal Yazılar uyarınca Mesih günahlarımıza karşılık öldü, gömüldü ve Kutsal Yazılar uyarınca üçüncü gün ölümden dirildi (1Ko.15:2-4).”

Kutsal Kitap'ta insanın kurtuluşu, sonsuz yaşama sahip olması ve kutsal bir yaşam sürmesi için Tanrı'nın gereken her şeyi yaptığı açıklanır. Tanrı'nın insanı kurtarışı lütufladır; insanın iyi işlerine bağlanamaz (Ef.2:4-10). Kurtuluşun iyi işlere bağlanması durumunda insanın kendi yaptıkları öne çıkacağından Tanrı'nın yüceliği yadsınılmış olur.

Tövbe edildiğinde din görevlilerinin başkasının günahlarını bağışlama yetkisine Kutsal Kitap'ta güçlü bir destek bulunmaz. Tövbe doğrudan Tanrı'ya yapılmalıdır. Ancak günah işleyen kişi ruhsal destek istiyorsa ya da işlediği günah kilisenin kutsallığını bozuyorsa kilisenin ruhani yetkilileri⁷⁰ ile görüşmesi gereklidir. Böyle durumlarda itirafla birlikte gerçekleştirilen tövbede içtenlik ve pişmanlık bulunmalıdır. Gerçek bir tövbe İsa Mesih'in sözü olan İncil'in ve Kutsal Ruh'un yaşamında işlemesine izin verir.

Kaynaklar

1. Açıklamalı Kutsal Kitap. Yeni yaşam Yayınları: İstanbul, 2010
2. Alalu Suzan, Arditi Klara, Asayas Eda, Basmacı Teri, Ender Fani, Haleva Beki, Maya Dalya, Pardo Ninet, Yanarocak Sara. Yahudilikte Kavram ve Değerler Dinsel Bayramlar-Dinsel Kavramlar-Dinsel Gereçler. Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş.: İstanbul: 1996
3. AnaBritannica. Güzel Sanatlar Matbaası A.Ş.: İstanbul 1989,
4. Bursa Protestan Kilisesi. Kutsal Kitap internet sayfası: <http://www.bursakilisesi.com/kutsalkitap/>
5. Büyük Türkçe Sözlük. Türk Dil Kurumu. İnternet sayfası: <http://tdkterim.gov.tr/bts/>
6. Değişen Yaşam Serisi Yaratılış. Haberci Tanıtım Basın Yayın Dağıtım: İstanbul, 2002.
7. Dr. Kiraz Celil. Kur'an'da Ahlâk İlkeleri Tevrat, Zebur ve İncil ile Mukâyeseli bir Çalışma. Emin Yayın Dağıtım ve Eğitim Hizmetleri: Bursa 2007
8. Kutsal Kitap Sözlüğü. Kitabı Mukaddes Şirketi: Basıma hazırlanmaktadır.
9. Kutsal Kitap, Kitabı Mukaddes Şirketi & Yeni Yaşam Yayınları: İstanbul 2003,
10. Macdonald William. Kutsal Kitap Yorumu Yeni Antlaşma Serisi. Yeni Yaşam Yayınları: İstanbul, 2002.
11. Orotoryo St. Esprit Don Bosko Kooperatörleri. Kutsal Sırlar. Kaya Basım Yayın Dağıtım Tic. Ltd. Şti: İstanbul 1997
12. Pamir Dominik. Katolik Kilisesi Din ve Ahlak İlkeleri. Yaylacık Matbaacılık Ltd. Şti: İstanbul 2000
13. Seamands David. Hasar Görmüş Duygularınızın Tedavisi. Müjde Yayıncılık: İstanbul, 1994
14. Stott Johon R.W. Romalılar Mektubunun Mesajı. Haberci: İstanbul 2006
15. Türkiye Hahambaşılığı. İbrani Din Bilgisi Özetler: İstanbul 1992
16. Wickwire Daniel. Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an-ı Kerim Fihristi. DuMat Ofset Matbaacılık: Ankara, 2007

⁷⁰ Hıristiyan mezheplerinde, kilisede hizmet edilen görev için değişik unvanlar kullanıldığından "ruhani yetkili" ifadesi kullanılmıştır.